

DOMOVINA

Upravišтво „Domovine“ v Ljubljani, Knaflova ulica 5
Uredništvo „Domovine“, Knaflova ulica 5/II., telefon 3122 do 3126

Izhaja vsak četrtek

Naročnina za tuzemstvo: četrletno 9 Din, polletno 18 Din, celoletno 36 Din; za inostranstvo razen Amerike: četrletno 12 Din, polletno 24 Din, celoletno 48 Din. Amerika letno 1 dolar. — Rečun poštne hranilnice, podružnice v Ljubljani, št. 10.711.

V imenu Njegovega Veličanstva Kralja!

Deželno sodišče v Ljubljani je vsled naredbe z dne 18. I. 1928, s katero je bila določena glavna razprava, razpravljalo dne 7. februarja 1928 pod predsedstvom v. d. s. sv. Mladiča, v navzočnosti d. s. sv. Kralja, ds. sv. dr. Gabra in sodnika dr. Juvanca kot sodnika in p. p. Ponebška kot zapisnikarja v prisotnosti zasebnega obtožitelja Jakoba Pluta, njegovega zastopnika dr. Adlešiča, obtoženca Antona Severja in zagovornika dr. Knafliča o obtožbi, katero je dvignil zasebni obtožitelj, Jakob Plut zoper Antona Levarja zaradi pregreška klevete po čl. 52 zakona o tisku in po predlogu, stavljemem po obtožitelju, naj se obtoženec kaznuje v smislu obtožbe, dne 7. januarja 1928, razsodilo tako:

Anton Sever

rojen 16. I. 1888 v Selu pri Sv. Duhu, pristojen v Semič, rim. kat. vere, trgovec, samski, stanujoč v Semiču 13, nekaznovan,

I. kriv,

da je v ljubljanskem tedniku «Domovina» z dne 6. januarja 1927, letnik X, številka 1, na strani deseti v drugi koloni zgoraj v notici pod naslovom «Belokranjsko pismo» v četrtem odstavku napisal in objavil:

«... se je pobirala doklada pri železniških podjetnikih. Baj se je nabralo 35.000 kron. Pa tudi takrat je občinski oče ... Med tem je prišla vojna. Moč je ... posredoval, da se je ves za šolo nabrani denar dal za vojno posojilo. Tako danes ni ne šole, ne denarja.»

S tem o zasebnem obtožitelju iznesel in priobčil nekaj neresničnega, kar utegne škodovati njegovi časti, dobremu imenu, družabnemu ugledu in pridobitnemu kreditu, zakrivil pregrešek klevete po čl. 52 zakona o tisku in se

obsodi

po čl. 56 istega zakona na 5 dni zavora in 500 Din denarne kazni, po čl. 62 v plačilo materijalne odškodnine zasebnemu obtožitelju v znesku 500 Din, po čl. 63 na objavo sodbe v izpisku v prihodnji številki tednika «Domovina», ki izide po pravomočnosti sodbe, in sicer na lastne stroške in na čelu lista, po § 389 k. p. r. na povračilo stroškov kazenskega postopanja in izvršitve kazni in po tar. postavki 193 taksnega zakona na plačilo takse 50 Din.

V smislu § 259/3 k. p. r. se pr

II. oprošča,

da je v isti številki «Domovine» v istem članku napisal in objavil v četrtem odstavku:

«Isto velja glede šole, za katero se dela že od l. 1908. Takratni glavar g. Parma se je zelo zavzemal za gradbo šole, a žal se ni dalo nič opraviti z očetih SLS, ki so ovirali to akcijo ... Pozneje se je ponovno delalo za zgradbo šole ... delal nato, da se šola ni zgradila ...»

Mož je agitiral za vojno posojila ... Ko bi se šola zgradila pred vojno, bi stala malenkost.

in s tem iznesel o zasebnem obtožitelju nekaj neresničnega, kar utegne škodovati njegovi časti, dobremu imenu, družabnemu ugledu in pridobitnemu kreditu, ter zakrivil pregrešek klevete po čl. 52 zakona o tisku.

Ozdravljenje našega kmetijstva je v umnem obdelovanju

Slišijo se opravičene tožbe, da ni mogoče našemu kmetu vnovčiti njegovih s tolikim trudom pridelanih pridelkov. Če pa že najde blago kupca, se sklone kupčija le pri skrajni popustljivosti pridelovalca tako, da cene ne krijejo niti proizvodnih stroškov. Tako propada že celo desetletje naše kmetijstvo.

Zdravnik, ki hoče ozdraviti bolnika, se najprej z vestno preiskavo prepriča o vzrokih bolezni. Če ne odpravi škodljivih vzrokov, je vsako zdravljenje nemogoče. Tako je tudi pri bolezni našega kmetijstva.

Predvsem nam manjka tržišč, tujih tržišč, kjer bi razpečavali prebitke naših pridelkov. Doslej si, žal, nismo znali pridobiti zadosti odjemalcev. Pridobiti tuja tržišča je gotovo zelo težavno, ker so cene nekaterih naših pridelkov višje kakor na tujih tržiščih za enako dobro ali celo boljše blago.

Kako je pa mogoče, da so cene za kmetijske proizvode drugod nižje, ko pa delamo kmetije s stalno izgubo, bo vprašal začuden čitatelj.

Najglavnejši vzrok, ki podražuje naše pridelke, je nespretno, starokopitno pridelovanje, ki da prenizke hektarske donose, tako da pridel-

ovalni stroški preveč obremenjujejo ceno pridelka. Pregled hektarskih donosov petdesetih kmetijskih držav na svetu nam kaže, da smo glede množine pridelkov na vsakem hektarju čisto zadaj, in sicer na 38. mestu. Kako pa dosežejo druge države višje donose svojih zemljišč? Tako, da uporabljajo v največji meri namesto drage človeške moči cenejšo strojno silo: da sejejo s stroji v vrste, okopavajo vse s kultivatorji, mlatijo s stroji in tako naprej. Glavni pomočnik podvojenja, da celo potrójena hektarskih donosov pa je zadostna in pravilna uporaba umetnih gnojil. S samim sicer dobrim hlevskim gnojem, ki ga nimamo dovolj, ne moremo nikoli doseči tega viška. Nad vse zanimivo je, da rase višina hektarskega donosa vzporedno z uporabljenimi količinami umetnega gnoja.

Precejšen vzrok podraženja kmetijskih pridelkov so tudi mnogoštevilni posredniki, ki hočejo biti za svoje posredništvo dobro plačani.

Kmetije, delajte za ustanovitev kmetijskih zbornic in snujte vnovčevalne zadruge, kakor delajo drugod v svetu. Poglejte na Dansko, v Švico, v Nemčijo, pa boste videli, kako je že tam kmetijstvo napredovalo.

Naše zadruge, njihov pomen in njihovi uspehi

Zadnji čas, ko je utihnila visoka politika in so se duhovi umirili, se mnogo razpravlja o zadrugah ter njihovi potrebi in važnosti za kmeta. Pa tudi o nasprotnih glasovih, o neuspehih zadrug, se mnogo govori. Tu mislimo le zadruge na kmetih, predvsem mlekarke in živinorejske zadruge, hranilnice in posojilnice. Zadnje razmeroma še najbolj uspevajo, četudi nekatero le životarijo z zelo malim letnim prometom.

Kaj pa je vzrok neuspehom? Preveč jih je, ker so se prečesto ustanovljale iz strankarske konkurence, ne pa iz resnične potrebe. Ko bi bil samo en tak denarni zavod v kraju, bi najbrže prav dobro izhajal in bi od dobička še letno naklonjeval občinam, ki spadajo pod njihovo območje, večje ali manjše zneske v dobrodelne, prosvetne in druge koristne namene. Velika napaka pri posojilnicah in hranilnicah je bila končno tudi v notranji organizaciji, ker se v odbore niso vedno volili možje z vidika gospodarske sposobnosti, pač pa po strankarski velljavnosti.

Enostavno tudi ni vprašanje mlekarških in živinorejskih zadrug. Mlekarke zadruge se lahko vzdržujejo tam, kjer kmetovalci stanejo bolj skupno v večjih vaseh, to je v ravnini. Težje je to v gorskih krajih, kjer so kmetje daleč drug od drugega naseljeni. V takem kraju je zaradi velike oddaljenosti težavno spravljati dan na dan mleko skupaj, zlasti še ob slabem vremenu in v hudi zimi. Poskusilo se je že marsikje, a je kmalu vs

Najlaže bi uspevale živinorejske zadruge. Seveda, bi se morali posvečiti tem najboljši gospodarji, ki slove po lepi živini, vzornih hlevih in vzornih gospodarskih poslopih. Ti bi morali na lep način drugim prigovarjati o potrebi napredka pri živinoreji, ki je mogoč baš potom živinorejskih zadrug. Potrebno pa je pri takem delu precej požrtvovalnosti. Prav te je pa premalo kakor tudi vztrajnosti ni dovolj.

Ako ni takoj prvo leto velikega dobička, stvar po mnenju večine ni dobra. Ne pomisli se pa, da je vsak začetek težak in da pride vsak uspeh navadno le polagoma. Sedanj rod se bo le težko otrese vseh predsodkov. Treba je pričeti pri mladini v kmetijskih nadaljevalnih šolah. Mladini je treba razjasniti pomen zadrug in njihove koristi.

Največji vzrok neuspehov pa je, kakor smo spočetka rekli, v tem, ker so se svoječasno ustanovljale nepotrebne zadruge popolnoma iz strankarskih namenov, ki so večinoma propadle. Če je bila zadruga morda tudi potrebna, se je od nasprotne strani delalo proti njej, dokler je niso uničili. S tem so pa kmetije dosti težavni proti vsem zadrugam.

Če se hoče, da bodo zadruge uspevale, je treba vse te ovire odstraniti: predvsem se mora izločiti strankarstvo, tudi najmanjši videz kaknega strankarstva. Pri tem pa moramo poudariti še enkrat, da so namerno vodene zadruge potrebne in koristne. Star pregovor pravi: Le v skupnosti je moč! Kmetovalec.

Politični pregled

Pretekli teden nam je prinesel važne gospo-
darsko-politične zakone, v prvi vrsti

trošarinsko dopolnilno odredbo,

ki tvori dopolnitev novega zakona o neposrednih davkih. Glavni pomen te odredbe leži v tem, da je z njo dovršeno v veliki meri delo izenačenja davkov, ki ga niso mogle izvesti vse številne vlade v teku 10letnega obstoja naše države. Do danes je bila Jugoslavija razdeljena v razna trošarinska okrožja, kar je povzročalo, da smo hmelj v notranjosti države med Srbijo in ostalimi pokrajinami države finančne meje, ki so bile v gospodarskem in političnem oziru skrajno škodljive. V Srbiji so bili namreč glede pridobivanja alkohola povsem drugačni predpisi kakor pri nas, kar je navajalo gotove elemente na to, da so gojili nekako tihotapstvo z alkoholnimi pijačami. Na drugi strani pa je bilo dano s tem močno orožje tistim, ki so neprestano sejali razdor med Jugoslovenci, ker so operirali s tem, da so bile v Srbiji in Črni Gori dosti lažje davčne obremenitve na pridobivanje alkohola kakor pri nas. To je sedaj srečno odpravljeno in rešeno v smislu popolnega izenačenja. Z novo odredbo je tudi

onemogočeno nalaganje posebnih doliad s strani oblastnih in občinskih samouprav na alkoholne proizvode,

ker je določena za vso državo enotna mera za te doliade. Z novo trošarinsko uredbo pa ni izvršeno samo izenačenje trošarin, temveč tudi dosežen znaten finančni uspeh za državno blagajno. Zato so bile tudi uvedene nove trošarine na drože in povišane na pivo, vino in žganje. Ta obremenitev pa je olajšana z zmanjšanjem oblastnih in določitvijo najvišjih dopustnih občinskih doliad.

Nič manj važen ni novi cestni zakon, ki bo veljaven za vso državo.

Novi cestni zakon loči državne in nedržavne ceste

ter vsebuje doliade o vzdrževanju cest. Vseh državnih cest imamo v Jugoslaviji nekaj nad

10.000 km, nedržavnih pa je okoli 30.000 km, pri čemer niso štete občinske, vaške in privatne ceste. Zakon določa, da so glavne ceste one, ki vodijo na mejo in vežejo velika središča države. Te ceste gradi in vzdržuje država, ki sme v izrednih primerih pozvati tudi narod na popravilo in vzdrževanje teh cest.

Za popravilo državnih cest bo dobival minister javnih del 50 % trošarine in carine na bencin; poleg tega pa je uveden še poseben cestni davek

na avtomobile, motocikle, luksuzne in potniške vprežne vozove, dalje na navadne tovarne vozove. Izvzeti tudi niso jahalni in vprežni konji. Za vzdrževanje nedržavnih cest skrbe oblasti in prizadeti okraji.

Za deželne ceste se uvaja kuluk tako, da bo moral vsak moški od 21. do 55. leta delati štiri dni letno na oblastnih in dva dni na občinskih cestah.

Dalje bo moral staviti tudi cestnemu odboru na razpolago za tri dni vsak posestnik tovarnega voza in tovarnega avtomobila svoje vozilo za delo na cesti.

Namesto osebnega dela pa bo mogoče plačati tudi odškodnino v denarju.

Naša država stremi resno in z vsemi silami za tem, da po 10letni medsebojni politični borbi in zapletljajih izvede notranjo preureditev ter ozdravljenje razruvanih političnih, gospodarskih in socialnih razmer.

Naša sosed

Avstrija je skoro ves ta teden reševala svojo vladno krizo.

Po mnogoštevilnih in mučnih razgovorih so se avstrijski politiki, kakor je podoba, končno le sporazumeli in bo najbrže že danes imenovana nova avstrijska vlada, kateri bo predsedoval zmerni dr. Ramek, ki bo poskušal ublažiti v poslednjem času tako poostrena nasprotstva med podeželskim in delovnim avstrijskim ljudstvom.

DOPISI

GORENJI LOGATEC. (Smrtna kosa.)

Letos se je je pri nas spravila smrtna kosa na gostilničarje. Komaj so zagrebli g. Ferjančiča, je že pograbila njegovega stanovskega tovariša in soseda g. Frana Urbasa, po domače Klobučarja. Slednji je bil oče številne rodbine, iz katere izhaja tudi šef progovne sekcije v Novem mestu g. inž. Fran Urbas. — Bodi ohranjen pokojniku blag spomin!

SEMIČ. Od vseh strani čitam v «Domovini» o pozebi trt. Tudi prelepo semiško vinsko gorico je letošnja huda zima skoro do polovice uničila. Kar po cele vozove posekanih trt vozijo vinogradniki domov. Ubogi kmet s strahom gleda v bodočnost in ga tare skrb, kje bi dobil kak vir dohodkov, da bi mogel plačevati davke in družino preživeti. Zakaj glavni vir dohodkov mu je bila vinska trta. Tudi semenski krompir je umrl, tako da manj premožni niti krompirja nimajo za seme. Občina ga je sicer naročila in stane 2 Din 75 p kilogram. A kje naj vzame kmet denar? Tu bi bilo potrebno, da bi meredajni faktorji poskrbeli, če že ne za brezplačen, pa vsaj za cenen semenski krompir. Isto velja tudi za umetna gnojila ter za modro galice. Upamo, da se bo kaj ukrenilo v tem oziru. —

V nedeljo 14. t. m. je priredilo gasilno društvo igro «Krivoprisežnik» pod vodstvom predsednika g. Drganca. Igralci so rešili svoje vloge brezhibno. Igra je vsekakor priporočljiva za podeželske odre. Uspeh prireditve je bil dober, k čemer je največ pripomogel g. župnik, ki je brezplačno prepustil dvorano v domu na razpolago, za kar mu najlepša hvala. Zeleti bi bilo še več takih prireditev. Moči so dobre, samo, žal, ni prostora. Zato svetujemo vsem, ki imaj smisel za napredek in izobrazbo mladine, da se resno pomejejo dela za zgradbo društvenega doma. Osebnosti pa le na stran! Pregovor pravi: Kjer se prepirata dva, tretji dobiček ima.

HOTEDRŠICA. Letošnji redni letni občni zbor Čitalnice se je vršil v znamenju zboljša-

Soteščan: ni nemoč v

Grob ob zvoniku

(Povest iz sedanjosti.)

Konec.

Stoparica je bila zadnja v Podgorju, ki je izvedela, kaj se je pripetilo. Tisti dan je bila nekaj boleha. Zato jo Ivan in Francka nista pustila iz hiše. Prikrivala sta ji strašno novico, ker sta se bala, da bi resno ne zbolela.

Vzlic njuni pazljivosti pa je starka opazila nemir in nenavadno beganje po vasi. Vprašala je zdaj Francko, zdaj Ivana, a vsak se ji je izmuznil, nobeden ji ni maral pravilno odgovoriti. Po njuni molčečnosti je sklepala, da se je moralo nekaj prigoditi.

Pozno popoldne jo je obiskala sosed

«Jezus! Tone umorjen!» Stoparica je omedlela ter jo dolgo niso mogli spraviti k zavesti.

X.

V Podgorju je odcvetelo poletje, hladna burja je zapela tužno lesensko pesem. Pri sv. Roku so ctožno brenkali zvonovi: v norišnici je umrl Gornik — peti mesec, odkar so ga odpeljali. Marku ni bilo treba kopati groba; izkopal ga je grobar na pokopališču umobolnice, kamor so ga pokopali.

Zopet so oživele govorice o umorjencu. o senci pod kozolcem in o strahovih, ki so begali Podgorce, da so se jim skoro pri belem

dnevu lasje jezili. Sele zdaj se je Klopova Jera upala povedati, da se ji je prikazal Stopar ter ji prepovedal govoriti o tem, kar je videla pod kozolcem. Vsem je bilo jasno, da je prikazen vprizoril Gornik, da bi odvrnil sum, padajoč na njegovo osebo. Smešno se jim je zdelo njegovo početje, skrivaj pa so se jezili, ker jih je toliko časa ime! za norca.

Pogreba se ni udeležil nihče iz Podgorja razun Minke in Ivana. Srečal jo je na poti iz župnišča ter jo vprašal, kdaj ga bodo pokopali. Dekle mu je povedalo, ni pa pričakovalo, da pojde za pogrebom. Vsa iznenadena ga je zagledala pred kapelico na pokopališču.

Dolgo se ni mogla ločiti od očetovega groba. «Zakaj nisem tudi jaz umrla? Najrajša bi bila pokopana tarna in vzdihovala. Pogrebci so odšli, ko je vstala in zrla zmedeno na obebe.

Zunaj ob izhodu je stal Ivan in čakal, da bi jo potolažil. «Minka, nikar ne jokaj!» jo je nagovoril, ko je prispela mimo njega. «Skupaj pojdeva, da se bova kaj pomenila.»

«Jaz ne grem domov», ga je bridko zavrnila.

«Kam pa pojdeš?» je osupnil.

«Kamorkoli. Sram me je pred ljudmi, z nikomer si ne upam govoriti.»

«Čemu? Ti nisi vendar ničesar zakrivila.»

«Vendar sem hči morilca. Strašen greh leži na naši hiši. Kje je pokora in odpuščanje.»

«Minka, ne obupaj! Čas ga bo izbrisal.»

Sočutno jo je prijel za roko ter ji zrl tolažilno v objokano lice. Zakaj se mu ne studi hči morilca njegovega očeta? Ali se ji morda ne hlini, da se bo pozneje laže maščeval ter jo ponižal? Kdo ve, kakšno orožje si je izbral, da bo ranil njo namestu očeta?

Upravičeno bi bilo njegovo maščevanje, nerazumljiva pa ji je njegova naklonjenost in prijaznost. Siloma se mu je hotela izviti in bežati.

«Pojdiva, Minka!» ji je skoro zapovedal.

«Najraje bi šla proč od tukaj, med ljudi, ki me ne poznajo.»

«Bodi pametna. Kdo bo pa prevzel vašo kmetijo?»

«Kdor hoče», je dahnila komaj slišno.

«Ali ne maraš gospodinjiti na svojem domu?»

«Sama se ne bom ukvarjala s kmetovanjem.»

«Hm, sama... Ali si že pozabila, kdo ti je obljubil oporo in pomoč v najtežjih urah?»

Spomnila se je Ivanove ponudbe ter je sramežljivo povsila glavo. Ni se mu upala pogledati v oči — njemu, ki bi jo moral preklinjati zaradi očetovega grozodeistva.

«Minka, zakaj mi ne zaupaš?» jo je vprašal očitajoče. «Čemu dvomiš o moji odkritosrčnosti?»

«Ker zaslužim sovraštvo in zaničevanje», mu je odgovorila.

«Torej odklanjaš mojo oporo?»

«Hvaležna sem ti za tolažbo. Velika je tvoja plemenitost in razsodnost v najhujšem trenutku mojega trpljenja. Namesto, da bi me zavrgel, odpuščaš in pozabljaš.»

«Minka, vse sem pripravljen žrtvovati, ako mi zaupaš svojo bodočnost.»

«Ali mi ne boš nikoli očital očetovega dejanja?»

«Nikdar!» je slovesno dvignil desnico. Krepek izraz resnice je zvenel iz njegove besede.

nja. Blagajna izkazuje razmeroma ugodne številke; tudi prostovoljnih prispevkov za zgradbo Doma se je precej nabralo. Žal, se del članov ni odzval vabilu k plačevanju prostovoljnega davka za bodoči Dom ter so se plačujoči člani pritožili. Sklenilo se je zaradi tega, da so v bodoče ti prispevki obvezni za vsakega člana, le glede višine mesečnega zneska se je pripustilo, da vsak član prostovoljno določi, koliko bo prispeval. Mislimo, da se je s tem vprašanje prispevkov najpravičnejše rešilo in da letos ne bo člana med nami, ki ne bi položil svoj dar našemu Domu na oltar. Razveseljivo je tudi dejstvo, da so bile izvoljene v odbor nove, mlade moči, ki bodo brezdvomno prinesle novega življenja v Čitalnico. Naznanjamo še, da so v žurki pripravili za veliko tombolo, ki se bo vršila 2. junija t. l. Prosimo vsa sosednja društva, da upoštevajo našo prirediteljevo.

TRBOVLJE. Jutri zvečer (v soboto 20. t. m.) bo igralo tukajšnje sokolsko gledališče Nicodemijevo komedijo, trodejanko «Učiteljica», ki je po vseh večjih odrih, kjer so jo do sedaj igrali, doživela velik uspeh. Režiser je g. Badalič; sodelujejo gđ. Urbančičeva v vlogi učiteljice Marije, gđc. Ramovževa v vlogi učiteljice Lize, gđc. Paradiževa v vlogi šolske ravnateljice ter g. Plavšak v vlogi šolskega sluga g. Klopčiča, g. Oblak v vlogi kmeta Grdina ter gg. Trafar in Klančnik. Poleg omenjenih nastopi pri igri tudi ženska deca sokolskega naraščaja. Ker uživa trboveljsko sokolsko gledališče velik sloves, je zanimanje za to predstavo izredno veliko. Vstopnice se dobe v predprodaji pri g. Mirku Kosu, blagajniku Sokola.

LAŠKO. Tu je nedavno končala gospodinjska šola. Gostom pri zaključnem obedu so se servirala jedila za kmetško mizo ob praznikih. Pri učnem načrtu se je upoštevala snov, ki jo predvidevajo obstoječi programi za podeželske kmetijsko-gospodinjske nadaljevalne šole. Govejek je bilo 12, sama kmetška dekleta, deloma iz širše laške okolice.

HOČE PRI MARIBORU. Tudi mi hoški fantje rekruti se za slovo oglasimo v naši priljubljeni «Domovini». Odriniti smo moral od doma, da

se oddolžimo domovini in izpolnimo svojo vojaško dolžnost. Vzeli smo slovo, kakor pravi pesem: «...ko se ozeleniš, mladim fantom žalost striš...» Pozdravljamo očete in mamice, sestre in brate ter prijatelje, vam, dekletom, se pa zahvaljujemo za šopke, ki ste nam jih podarile v pogum in spomin. — Pukl D., Rečnik F. I., Rečnik F. II., Strle L., Goričan F. in Pušenjak K. Na svidenje z veselimi obrazi! — Fant od fare.

LJUTOMER. Glasbeno društvo (Mestna godba) prosi vsa domača in okoliška društva, naj se ozirajo na veliko tombolo, ki jo bo priredilo društvo na praznik Vnebohoda, t. j. 9. maja, na glavnem trgu popoldne ob treh. Glavni dobitki bodo pohištvo, kolo, vreča moke, gramofon, razni instrumenti, blago za obleko ter 300 drugih lepih dobitkov. Karta po 3 Din. Čisti dohodek je namenjen v odplačilo za nove instrumente. Pri tomboli bo svirala društvena godba. — K obilni udeležbi vabi odbor.

LJUTOMER. Dne 1. t. m. dopoldne je priredila tukajšnja podružnica Sadjarskega in vrtarskega društva praktično demonstracijo o škropljenju sadnega drevja z novo samodelno Holderjevo škropilnico znamke «Original». Demonstriral je bivši sreski ekonom Vekoslav Štampar. Omenjal je med drugim, da je že skrajni čas, da tudi v sadjarstvu pričujemo delati z večjo vneto in ljubeznijo do te prekoristne kmetijske panoge. Danes so še bele vrane tisti, ki škrope svoje sadno drevje. Toda prišel bo čas, ko bo prav nasprotno, namreč, da bodo bele vrane tisti, ki ne bodo škropili. Prirediteljeva bila mnogoštevilno obiskana in je v vsakem oziru sijajno uspela. Mnogi sadjarji so se priglasili za uporabo Holderjeve škropilnice, kar gotovo ne bo ostalo brez ugodnega vpliva na naše sadjarstvo. Enaka demonstracija se je ponovila dne 3. aprila t. l. s šolsko mladino VI. razreda tukajšnje osnovne šole.

MALA NEDELJA. Narodno kulturno društvo bo proslavilo 5letnico otvoritve Društvenega doma v nedeljo 21. t. m. točno ob pol 4. popoldne. Pevske točke, godba, govor, ljudska igra

«Prisega ob polnoči». Po igri prosta zabava s plesom. K obilni udeležbi vabi odbor.

GOSPODARSTVO

Kmetijski pouk

Z GNOJNICO NA SADNE VRTOVE!

Za sadjarstvo se radi vnemamo. To se kaže pri raznih prilikah in prireditvah. Če pa pogledamo po naših sadnih vrtovih, ni o našem napredku kaj posebnega opaziti, niti glede obdelovanja niti glede oskrbovanja. Zlasti pogrešamo po teh prostorih potrebnega gnojenja, ker najbrž mislimo, da v tem pogledu ni razlike med sadnim in gozdnim drevjem.

Z dobrim gnojenjem bi se dohodki sadnih vrtov lahko povečali v vsakem pogledu. Lahko bi izboljšali doseganje košnje in lahko bi dvignili rast in rodovitost drevja. Oboje skupaj bi nam toliko vrglo, da bi se naprava gnojnične jame v kratkem izplačala.

Nekateri posestniki spuščajo gnojnico po kakem površno vrezanem jarku naravnost v sadni vrt in skušajo na ta način gnojiti sadnemu drevju in trati. Toda s takim gnojenjem ne dosežemo pravega uspeha, ampak nasprotno. Gnojnica se ob vrezanih jarkih zaceja v tla, ki so po takih mestih pregnojena, tako da je škoda za rušo in za drevje, ki se začne na tako zamočenih tleh tudi sušiti, ker mu korenine odgnijejo. Namesto dobre in zlahkne trave se pa prikazujejo po takih mestih razne nevsčeečne kobulnice, medvedje face, krebulnice in druga slaba zelišča, ki znižujejo vrednost košnje in krme.

Sadno drevje je treba z gnojnico vsako leto in po vsem prostoru enakomerno zalivati, naj se to godi na rokah s pomočjo golide ali pa z gnojničnimi sodi in škropilniki. Rušo je treba enakomerno pognojiti, da bo gnojenje prav zaleglo in da bo koristilo ruši in drevju.

Vsaka kmetija imej svoj sadni vrt, imej pa tudi poleg gnojišča svojo gnojnično jamo, ki bo

«Pojdiva», se je odločila. «Ako bom prevarana, se bom pokorila za očeta...»

Ivan ji je med potjo povedal svoje misli ter jo napolnil z upanjem v bodočnost. Minka ga je verno poslušala, pred njo so se zgrinjale trate novega življenja.

Stoparica se ni mogla dovolj naježiti, ker se je sin udeležil pogreba. «Samo radi nje je šel», je srdito ugotovila. «Naj le nori — za hčerjo morilca.»

Ves mesec ni dobil od nje prijaznega odgovora. Opažal pa je, da se ji jeza polagoma ohlaja, in res je nekega večera nenadoma spregovorila.

«Radovedna sem, s kakšnimi občutki si prisostvoval pogrebu očetovega morilca?» je zbadljivo omenila.

«Ob grobu se mora nehati sovrašтво», jo je zavrnil.

«In morilčevo hčer si spremljal od pogreba!» je udarila na drugo struno. «Ali te ni sram pred mrtvim očetom? Celo vrabci na strehi so se ti posmehovali.»

«Mati, Minka je nedolžna. Verjemite, da prav tako bridko občuti očetovo dejanje, kakor ga občutimo mi, zato ji ne smemo delati krivice. Njej se moramo zahvaliti za pojasnitev umora, ker je mnogo pripomogla k odkritju.»

«Kaj nam pomaga, ko pa morilca ne moremo kaznovati.»

«Prejel je najhujšo kazen. Pet let ga je grizla nemirna vest, dokler ga ni popolnoma razdejala.»

«Vidiš, Ivan, Bog je pravičen. Zapomni si, kaj je zapisano v četrti zapovedi: Spoštuj očeta in mater.»

«Vem, zato vas spoštujem.»

«Pa me ne poslušaj. Kako sem te že prosila, da ne zahajaj k sosedu, pa ne odnehaš.»

«Iskal sem resnico. Nekaj mi je reklo, da je Gornik morilec, česar vam nisem smel izdati. Moj namen je bil, zasačiti ga pri kakšni neprevidni besedi ali skrivnem dejanju, kar se mi je tudi posrečilo.»

«In zdaj, ko si opravil, laziš za deklino.»

«Dolgujem ji zahvalo. Smili se mi, sirota.»

«Zato, ker je njen oče umoril tvojega očeta...»

«Rekel sem že, da ni kriva, o čemer sem natanko prepričan. Sama me je opozorila, da v hiši ni nekaj v redu od tistega jutra, ko smo našli očeta na kozolcu. Prav njeni podatki so morilcu zaključili usodo.»

«Ako je vedela, zakaj ga ni izdala? To bi bilo pošteno.»

«Skrbelo jo je očetovo obnašanje in jaz sem sklepal in razmišljal. Mojega namena ni poznala ter ni mogla vedeti, kako se bo izteklo.»

«Hm», je trdovratno dvomila. Zamislila se je in dejala po kratkem preudarku: «Ali ne veš, da leži pregreha staršev na otrocih do četrtega pokolenja?»

«Minka ne bo trpela posledic», jo je branil pred materino obsodbo. «Čuval jo bom kakor punčico svojega očesa, ker je zaslužila...»

«Ti?» je strahoma kriknila. «Da se mi predrzneš...»

«Jaz», je mirno potrdil. Podpiral jo bom z besedami in z dejanji, delila bova žalost in trpljenje...»

«Nesrečnik!» Prevzeta od bridkega presenečenja ni mogla dalje govoriti. Žalost in srd sta se borila v njeni duši.

«Moj otrok mi napravlja toliko trpljenja!» je kriknila proti nebu. «Ali meniš, da boš dobil kmetijo? Nikoli — za tako nevesto!»

«Kakor hočete. Francki jo dajte, naj si izbere boljšega gospodarja.»

«Moj sin — naslednik morilca!» Krčevito je sklenila roke nad glavo, malo je manjkalo, da ni omedlela.

«Mati, ali ne molimo v očenašu: odpusti nam naše dolge, kakor tudi mi odpuščamo svojim dolžnikom?»

«Odpustila sem, z pozabiti ne morem. Bog naj mi ne šteje tega greha.»

«Kdor odpusti, mora tudi pozabiti...»

«Dekline ne morem videti, ker je njegova hči. Takega zakona ne bom nikoli blagoslovila. Ali boš mogel v njeni družbi mirno pogledati na očetov grob? Gornikova hiša je oškropljena z našo krvjo, na nji bo ležalo prekletstvo zločina.»

Kakor nož so mu obtičale v srcu te besede. Izgovorila jih je mati, katere blagoslov otrokom hiše zida in kletev do tal podira. Kako naj bo srečen gospodar in oče brez njenega blagoslova?

Trdil se je na vse načine, kako bi pomiril in zadovoljil mater. A zaman je bilo njegovo prizadevanje; med njima se je širila vedno večja razdalja, ki ju je odtujevala. Prepada je bil nepremostljiv, ker so sosedie odobrvali materino početje. Nekaj jih je bilo sicer na njegovi strani, skrivoma pa so ščuvali mater, naj prepereči žentev.

Žitnik je bil edini, ki ga je odkrito zagovarjal. Ivan ga je poprosil, naj posreduje pri materi, kar mu je potrpežljivo ugodil. Nadejal se je dobrih uspehov, mož je dosegel že marsikako spravo med sosedu.

dajala potrebne snovi za življenje in rodovitost travni ruši kakor tudi sadnemu drevju.

Dobro in pravilno gnojen sadni vrt bo lahko daljaleg košnje tudi del zgodnje pomladne in pozne jesenske paše, če je dosti velik.

RAZSTAVA PERUTNINE IN JAJC.

Med malo živinorejo stoji v ospredju reja perutnine, ne le zaradi tega, ker je splošno razširjena, ampak tudi z ozirom na dohodke, ki nam jih prinaša s svojimi jajci. Ta panoga našega gospodarstva se rada zapostavlja, toda po krivici, in če je ne bi naše gospodinjje tako zavestno in krepko gojile, bi začela povsod pešati.

Srečna je bila zaradi tega misel, spraviti v življenje organizacijo, ki ima posvetiti svoje delo napredku perutninarstva. Imeli smo sicer že pred vojno tako organizacijo, ki je pa med vojno spričo nastalih težkoč prestala s svojim delom. Nova organizacija se je pred kratkim osnovala v okviru naše Kmetijske družbe kot odsek za perutninarstvo in rejo kunccev, ki ima nalogo, storiti vse potrebne korake za povzdigo ene in druge panoge.

Prvi korak je že storjen s tem, da je odsek začel nabirati nove člane. Čim več bo članstva, tem več veljave bo imel odsek in njegovo delo in tem lažje bo dosegel potrebna sredstva za pospeševanje obeh panog. V številnem članstvu leži moč in zato je treba, da se vsi zavedni rejci vpišejo v ta odsek.

Drug važen korak je pa prireditve razstave, ki se ima za obe panogi vršiti ob času letošnjega Ljubljanskega velesejma od 30. maja do 9. junija t. l. Letošnja razstava se bo vršila ob času, ki je za različno perutnino najugodnejši in je zato pričakovati, da bo v vsakem oziru uspela. Ta razstava bo bolj obsežna kakor lanska in bo lahko pokazala, v kakem položaju se nahajamo z našim perutninarstvom, ki je največjega gospodarskega pomena, zlasti za razmere našega maloposestva.

Ker je vrednost perutnine zazreči predvsem v vrednosti jajc in v nesnosti kokoši, se ima s

to razstavo združiti tudi razstava jajc. Naj se pokaže, kakšna jajca neso različne domače in druge kokoši in koliko jih znese. Vsak razstavljalac kokoši mora zaradi tega razstaviti obrem tudi po pet jajc dotičnih živali, da se bo videlo, kako lepa in težka so, in da se bo lažje sklepalo na vrednost kokoši za rejo in za užitek.

Posebna presojevalna komisija bo pregledala živali in jajca in bo ocenila njih vrednost z ozirom na užitek in na naše gospodarske prilike.

Razstava bo nudila najlepšo priliko, da se zblizajo rejci perutnine in kunccev in da si ogledajo uspehe dosedanje reje. Ta ogled bo dal največ pobude za prihodnji napredek in zato je želeli, da si ogledajo razstavo najširši krogi izmed naših gospodinj in kmetovalcev!

Lep uspeh vinskega sejma v Novem mestu.

Dne 8. t. m. se je vršil v prostorih kavarne Splihal v Novem mestu vinski sejem, ki sta ga priredili novomeški podružnici Kmetijske družbe in Vinarskega društva za Slovenijo. Sejem je otvoril ob 10. predsednik podružnice Vinarskega društva graščak g. R. Germ, ki je pozdravil vse udeležence vinskega sejma, med njimi še posebej vladnega svetnika sreskega poplavarja v Novem mestu g. Kalkja, zastopnika Vinarskega društva ravnanjca kmetijske šole na Grmu g. inž. A. Podgornika in zastopnika Kmetijske družbe tajnika g. Fr. Kafola. V svojem nagovoru je g. Germ poudarjal med drugim veliki pomen prireditve sejma za vinsko kupčijo in želel otvorjenemu vinskemu sejmu najboljši uspeh.

Za vinski sejem se je prijavilo 53 vinogradnikov, ki so po svojih 72 vzorcih vina nudili v prodajo 723 hl belega in 163 hl rdečega vina, skupaj torej 886 hl vina. Naprodaj stavljeni vina so bila iz vinskih goric novomeške okolice, največ iz Trške gore in Grčevja, dalje iz Bele cerkve, Kostanjevice, Št. Jerneja, Brushnic, Šmi-

hela in Stopič, Udeležili so se vinskega sejma tudi nekateri vinogradniki iz Bele Krajine (Metlika, Lokvica). Ponudna cena za liter vina letnika 1928. je bila od 5.50 do 8 Din, za liter vina letnika 1927., pa je segala ponudna cena do 11 Din. Prodalo se je okrog 150 hl vina po 400 do 600 dinarjev (letnik 1928.) in po 550 Din (letnik 1927.). Vinogradniki so vstrajali pri višjih cenah, kog pričakujejo, da bodo cene vinu zaradi letošnje, pozebe znatno poskočile v prihodnjih mesecih. Posebej je treba omeniti, da so bila vsa ponudena vina zdrava in brez napake.

Daši se je na sejmu prodalo približno le 20 % vsega ponujenega vina, je vendar ne glede na to bil uspeh prireditve vinskega sejma v Novem mestu prav ugoden. To je mogoče sklepati tudi iz tega, ker se je od vseh strani izrazilo želja, da bi se vinski sejmi prirejali vsako leto. Na tem mestu bodi izrečena iskrena zahvala pripraviteljnemu odboru obeh imenovanih podružnic za prireditve vinskega sejma kakor tudi listom in vsem, ki so pripomogli, da je letošnji vinski sejem v Novem mestu tako lepo uspel.

Cene tujemu denariju.

Na zagrebški borzi se je dobilo v valuti a h:

1 dolar za 56.25 do 56.45 Din;

v devizah:

1 dolar za 56.72 do 56.92 Din;

100 francoskih frankov za 221.44 do 223.44 Din;

100 italijanskih lir za 297.21 do 299.21 Din;

100 nemških mark za 1348.50 do 1351.50 Din;

100 avstrijskih šilincov za 798.06 do 801.06 Din;

100 češkoslovaških kron za 168.10 do 168.90 Din;

100 madžarskih pengov za 990.56 do 993.56 Din.

Sejmi

20. aprila: Sv. Tilen.

22. aprila: Radeče pri Zidanem mostu, Leskovec pri Krškem, Motnik, Ptuj, Murska Sobota.

23. aprila: Novo mesto.

Stoparica je bila iako svoieglavna. Kadar je rekla «ne», je držalo kot pribito ter se ni dala omajati. Pregovoriti jo je mogel le on, ki se ji je znal prilizati no pravem ovinku. Žitnik je znal oviti človeka okrog prsta.

«Liza, marsikaj si že prestala», jo je pričel milovati, ko jo je namenoma posetil. «Bolje bi bilo, da bi se sploh ne bilo izvedelo.»

«Ko bi vsaj morilec ne bil tako blizu! Kamor pogledam, ga vidim pred seboj; čim stejim izpod strehe, me zgame njegova liša...»

«Revica, mnogo si že pretrpela!»

«Najhujše pa me še čaka», mu je zaupala svojo bolečino. «Nairaši bi šla pod zemljo, da bi ne čakala sramote...»

Sosed je pomolčal kakor vselej, preden je važno odgovoril.

«Liza, midva sva že pozabila, kaj je ljubez», je začel rahljati njene predsodke.

«Kaj drugega kakor neumnost!» se je vznemlevala. «Prav navadna budalost.»

«Fant je doraše» in razsoden. Premislil je, preden se je odločil.

«Pameten človek se ne ženi pri morilcin. S studom bi se moral obrniti od nje ter jo zaničevati.»

«Liza, preveč zahtevaš oč nega. Naj je bil oče tak ali tak — dekleta je redolžno.»

«Pa je le njegova hči. Za tako ženitev ne dam nikake dote.»

«To ga ne bo oviralo, ako se je drugače namenil. Začeva me sicer ne briga, vendar pa sem o tem razmišljal in prišel do zaključka, da je najbolje, ako se mirno pototate.»

«Kdo bo pa doma?» je vzplamtela. «Še ti mu dajaj potuho!»

«Francko omoži», jo je radovedno pogledal, kaj mu bo odgovorila. Držal se je resno kakor v cerkvi, tako je dal svojemu nasvetu

večjo veljavo.

«Ivan je bil določen za naslednika. Z njim bi šlo od hiše očetovo ime — za večne čase.»

«Hm. Tudi ti si izgubila svoje ime, ko si se omožila...»

«Tonetovo ime pojde v hišo morilca, zato ne dovolim.»

«Liza, ali ljubiš svojo hčerko? Zaradi nje se premagaj, privošči ji, naj bo tvoja naslednica. Meniš li, da se bo branila? Še hvaležna bo Ivanu, ker se je umaknil ter ji prepustil mesto.»

«Tudi Francka ne mara tiste Gornikove vsiljivke», je mahoma popustila. «Tako ji šla od hiše.»

«No, potem jo obrži, zdaj je prilžnost. Jaz bi tudi rad imel hčer doma, a ni mogoče zavoljo Martina, ki se je že postaral. Mlajšega — Lojzeta bom pa že kam odrinil.»

«Veš, Lojze je fant, da mu ni enakega», je zagrabila soseda opazko. «Koliko nam je pomagal, ko je bil Ivan pri vojaki!»

«Priden je, priden», je hitel pritrjevati. «Lepo doto je zaslužil. Kar bom mogel, se bom prisilil, da bo našel boljšo domačijo.»

Stoparica ga je umela. Shranila je njegovo misel, ne da mu je o tem kaj omenila. Žitnik je seveda naglo zapazil njeno spremembo, vedel je tudi, da sta si Lojze in Francka precej naklonjena — tako mu ne bo treba šele ogrevati za ljubez.

Zmagujoče je poklical Ivana ter mu povedal, kaj je dosegel. Sina pa je pripravil na snubitev. Predstavil ga je materi, ki je med tem že govorila s Francko, kako bi čim prej uredili. Dogovor je potekel v prijateljskem soglasju.

Podgorje je to groznih dogodkih zopet oživele. Okičana sta bila Ivan in Gornikova Minka, z njima vred pa tudi Francka in Žitnikov Lojze. Oba para sta bila pred istim

oltarjem skumno poročena. Podgorci še niso pomnili svatbe z dvema ženinoma in dvema nevestama. Poročni dan je bil obenem dan sprave med Minko in Stoparico, pobotali sta se na ženitovanu.

Zakon obeh poročencev je bil obilno blagoslovljen. Tako pri Stoparici kakor pri Gorniku je vladalo zadovoljstvo in blagostanje. Ivan in Lojze sta bila vzorna gospodarja, vezalo ju je iskreno prijateljstvo na vseh potih njunega življenja.

Tudi Klopovi Jeri je pošlalo na starost solnce veselja. Ivan ji je vrnil niivico, katere se je bil polastil njegov lakomni predak. Za nameček ji jo je vsako leto zoral in obsejal, pomagal ji je tudi spraviti pridelke. Grobarju Marku pa je napolnil vrečo vselej, kadar je prišel do biro.

Stoparica je uživala na stara leta zasluženi počitek. Vsak dan je obiskala grob ob zvoniku, kamor je vedla svoje male vnuke ter jim s solzami v očeh pripovedovala njegovo zgodbo. Otroci so se je oklenili in jokali, ker je žalovala stara mamica, katero so tako presrčno ljubili. Vsa njena pozna starost je bila prepojena s hrepenenjem po njem, od katerega se je tako nenadoma ločila. Ker medlela je po njej in po deželi, kjer ni ne bridkosti ne ločitve.

Želja po svidenju se ji je kmalu izpolnila. Pričela je bohati; nekoč so ji nenadoma odpovedale vse moči, na kar je mirno izdihnila. Njena ljubeča duša je pohitela iz utrujenega telesa k nepozabnemu možu, oznanovat deseto obletnico njegove smrti.

Ko je grobar Marko prekopal Stopariev grob ob zvoniku, je našel v trhli lobanji dolgo tesarski žebelj, ki je segal od vrha do sredine. Rana na trdem temenu ni mogla vidno krvaveti; pokrivali so jo lasje tako, da iz sosedje na mrliču niso zapazili.

24. aprila: Škofja Loka, Podšentjurij pri Zagorju, Planina (Notranjsko), Radovljica (živina), Črni vrh, Žužemberk, Hoče, Št. Jurij ob južni železnici, Št. Jurij pri Hrastovcu, Laško, Zdole, Mozirje.
25. aprila: Bučka, Grosuplje, Hotavlje, Mozelj, Št. Jurij pod Kumom, Rakitna, Kostrivnica, Št. Jurij ob Taboru (živina in blago), Oplotnica, Dobova, Beltinci.
26. aprila: Semič, Kozje.
27. aprila: Št. Volbenk (Kranjsko), Lukovica, Vesela gora.

Kratke vesti

— **Tedenski tržni pregled.** Cene na žitnem in živinskem tržišču brez znatnejših sprememb. Na Dunaju se je živina malo pocenila. Jajca se nakupujejo po 0,75 do 1 Din komad. Povprečne cene vinu v Sloveniji se gibljejo med 5:50 do 11 Din liter.

— **Vinski vzorčni sejem v Beli Krajini,** ki je bil prestavljen zaradi velikega mraza v zadnji zimski, se bo vršil nepreklicno 24. t. m. (na Jurjevo) pri Treh Farah (železniška postaja Rosalnica pri Metliki). Otvoritev bo takoj po prihodu ljubljanskega vlaka ob 12. Vsi zainteresenti se v ljudno vabijo na ta vinski sejem, ki jim bo nudil veliko izbiro belih in črnih vin.

DOMAČE NOVOSTI

* **Občni zbor Zveze slovenskih zadrug** se je vršil v nedeljo v dvorani Mestnega doma v Ljubljani. Otvoril ga je predsednik g. inž. Fran Zupančič, na kar je zadružni inspektor g. Miloš Štibler kot odposlanec kmetijskega ministrstva v glavnih potezah očitil glavne smernice in naloge našega zadružništva. Poročila posameznih funkcionarjev so bila odobrena. Občni zbor je odobril poročilo ravnatelja g. Trčka glede načrta novega zadružnega zakona in sprejel več resolucij, med njimi tudi resolucijo g. Ivana Bukovca glede važnosti in potrebe ustanovitve Kmetijske zbornice.

* **Duhovniška vest.** Župnik v Trebnjem Ivan Tomažič je imenovan za dekana trebanjske dekanijske ter za škofijskega duhovnega svetnika.

* **Novi stanovanj-ki zakon** bo v glavnem podaljšanje dosedanjega stanovanjskega zakona s to spremembo, da bo krog zaščitencev znatno omejen in bodo v bodoče zaščiteni v glavnem le nižji državni uslužbeni, državni upokojenici, invalidi, vojne vdove in sirote ter do gotove meje delavski sloji. Tudi v razpolaganju z izpraznjenimi stanovanji bodo dovoljene večje svoboščine.

* **Prisrčen sprejem nemških avtomobilistov v Jugoslaviji.** V nedeljo zjutraj je prispelo preko Avstrije v Jugoslavijo 400 članov Nemškega avtomobilskega kluba na 139 avtomobilih. V Mariboru so bili nemški gostje zelo prisrčno. Enakega prijaznega sprejema so bi deležni tudi na svojem nadaljnjem potovanju po Jugoslaviji. V Mariboru sta jih pozdravila podpredsednik Avtomobilskega kluba, sekcije Maribor, g. Ferdo Pinter in dvorni svetnik g. dr. Stare s slovenskim in nemškim govorom. Nemške goste je občinstvo povsod prijazno pozdravljalo. Potovali bodo nemški avtomobilisti po Jugoslaviji 14 dni.

* **Anglikanski škof v Boki Kotorski.** Visoki angleški cerkveni dostojanstvenik škof doktor Greig, ki se nahaja že dalje časa v Jugoslaviji, si je v zadnjem času ogledal našo jadransko rivijero ter je predvčerajšnjim s svojimi spremljevalci prispel v Boko Kotorsko, kjer je bil slovesno sprejet. Ogledal si je v Kotoru rimskokatoliško katedralo in relikvije sv. Triumfa. Očaran po prirodnih zgodovinskih in umetniških lepota Boke je škof dr. Greig obljubil, da se bo prihodnje leto za dalje časa povrnil v lepo Boko Kotorsko.

* **Naši delavci za Francijo.** Brezposelni delavci, ki stanujejo v Mariboru in želijo zaposliti v Franciji, naj se prijavijo ob uradnih urah v mestnem socialno-političnem uradu. Rotovski trg 9. V poštev prihajajo samo zdravi delavci od 16 do 40 let, ki so docela večji svoje stroke.

* **Iščejo se nasledniki pokojnega Mihaela Strelca,** rojenega 24. avgusta 1875., ki je umrl v Ameriki. Javijo naj se Izseljenišnemu uradu v Zagrebu.

* **Gasilec,** pohitite z naročili za **Horanovo** strokovno gasilsko knjigo. Naročila sprejema: Herman Zupan, Ljubljana, Gradišče 10.

* **Ptujski rod Združenja slovenskih tabornikov.** Gozdovniški rod v Ptujju bo imel redno vsako soboto ob 3. v Mladiki rodov sestanek. Za članstvo je obisk sestankov strogo obvezen. Vabim pa tudi ostale, ki se za taborništvo zanimajo. V nedeljo 21. t. m. je IV. rodov zbor, in sicer ob pol 10. v Mladiki. Opozorjam na točnost. — Samotni Volk, rodov glavar.

* **Transporti naših sezijskih delovnih moči v inozemstvo.** Te dni je odšlo iz mariborske oblasti v Nemčijo in Francijo ponovno 300 delavcev, moških in žensk.

* **Rod severnih Wigwamov v Mariboru.** Gozdovniški rod ima vsak petek v 5. v deški meščanski šoli (2.a) svoje sestanke. Vabljeni so tudi novinci. Mir z Vami!

* **Zaradi zadnjega deževja** so reke v Sloveniji precej narasle, a so se zopet znižale, ker je deževje prenehalo.

* **Nova javna telefonska govorilnica v Petrovčah.** Pred dnevi so bila dovršena poslednja dela pri instalaciji nove javne telefonske govorilnice v Petrovčah pri Celju. Nova govorilnica bo v kratkem izročena svojemu namenu.

* **Ameriške novice.** V West Alisu v Zedinjenih državah je bila nedavno ustanovljena družba, katere člani so izključno Slovenci, in ki si je stala nalogo, da zgradi gledališko in trgovsko poslopje, ki bo največje v tamkajšnjem okraju. Poslopje, ki bo stalo 500.000 dolarjev, bo obsegalo gledališče s 1500 sedeži, sedem trgovin in 17 uradov. Predsednik novoustanovljene družbe je Ivan Ocvirk, podpredsednik pa Franc Ermenc. — Kakor javlja «Jugoslovanski Obzor», ki je nedavno začel izhajati v Milwaukee, je pred kratkim prispel tjakaj naš ameriški rojak slikar Perušek. Art Institute ga je povabilo, naj se udeleži tudi on s svojimi deli umetniške razstave, ki se bo meseca maja otvorila v milwauškem umetniškem muzeju. Perušek bo razstavil trideset svojih slik. — V Milwaukee se je nastanil prvi slovenski zobozdravnik dr. Josip Komar. — V Clevelandu je na posledicah padca po stopnicah

Jos. Kostanjevec:

Iz nekdanjih dni

(Dalje)

«Morda si spravil drugam, pogledi», je dejal Ivan prestrašen in začel otipavati in preiskovati svaka po vsem životu.

Zaman. Listnice ni bilo nikjer. Kako se je to zgodilo? Prelec ni čutil, da bi mu bil kdo segel v žep ali nedrje. In venčar ni denarja nikjer.

Kaj storiti? Tako naenkrat izgubiti tako veliko vsoto, ni bila šala. Njemu je bil denar izroččen, on je odgovoren zanj, on ga mora vrniti.

Poiškali so orožnike in jim ovačili, kar se je zgodilo.

«Lopov ni sam, gotovo jih je več», je dejal starejši orožnik. «Priklatili so se čez mejo in težko jih bo izslediti, ker so podobni drug drugemu. Mi hočemo storiti vse, kar je mogoče, gospodje, toda mnogo tpanja nimamo na uspeh.»

Začeli so iskati po seimišču, po gostilnah in celo po nekaterih privatnih hišah, pa vse zastonj. Prijeli so par sumljivih oseb, pa pri nobenem niso našli ničesar. Morali so jih izpustiti, pravi storilec je odnesel pete.

«Bog varuj, da bi to povedali očetu», je dejal Ivan, ko so se popoldne vračali proti domu. «Tega ne bi tako lahko prenesel. Toda, kako vse zakriti? Denar moramo prinesiti domov, oče ga nujno potrebuje. In tudi konja treba čimprej kupiti.»

«Zaradi tega bodi brez skrbi, Ivan», je dejal Prelec. «Kakor sem ti že prej povedal, je to sedaj moja zadeva. Takoj, ko pridemo

domov, stopiš z menoj v sobo, da opraviva ta posel...»

«Ali niste kupili konja?» je vprašal Mavrič, ko mu je Ivan izročil denar, ki ga je dal Prelec.

«Na vsem trgu ni bilo za nas primerne živali, oče. Pogledati hočem v Gorico, morda dobim tam kaj boljšega na prihodnjem živinskem sejmu.»

Mavrič je bil s to izjavo zadovoljen in ni vpraševal dalje. Ivanu, Prelecu in celo Lipetu pa ni bilo baš lahko pri srcu, ko so nocoj nekam pozno legli počivat.

*

Dogodek na seimišču je močno vplival na medsebojno razmerje v Mavričevi hiši. Ivan je začel razmišljati, ali je bilo res prav, da niso očetu povedali resnice, ali je bilo res prav, da je Prelec dal denar iz svojega in se s tem občutno oškodoval. Ali bi ne bilo mnogo pravičnejše, ako bi trneli polovico Mavričevi in polovico Prelečevi? Omenil je to Prelecu. Toda ta ga je zavrnil izlepa, češ, da je zadeva popolnoma v redu in ni treba, da bi več mislil na neprijetnosti ki so jih brez njih krivde doletele. Trgovina gre dobro, samo še nekoliko bolj bo treba gubati, pa bo vse poravnano in nadomeščeno. Ivan se je zadovoljil z odgovorom, toda hkratu se je začel Preleca nekako izogibati, šel mu je s pota, ako sta se imela prevečkrat srečati. Bolelo ga je, iz Prelečevih oči je čital neko nesoglasje v njegovi notranjščini. Videlo se mu je, da to nesoglasje ceilo od dne do dne raste in se pogloblja. Med Preleca in njega samega se je nenadoma prikradlo nekaj temnega in nerazumljivega. To sta opazili

tudi mati in Anka, bilo jima je nerazumljivo, a zastonj sta ugibali o vzroku.

Med tem pa so se vršile priprave za poroko, hiteti je bilo treba, tisti predpust je bil zelo kratek. Vse je bilo dogovorjeno, notarski pismi izgotovljeni, cerkveni oklici izvršeni. Mavrič je medtem toliko okrevdal da je sam šel v Gorico, kjer je nakupil pri znani pošteni tvrdki vso opravo za Ivana in po Repičevem naročilu tudi za Tilko in Andreja. Za Milko je med tem vse to opravil Muhič sam v Trstu. Poroki sta se imeli vršiti za Ivana in Tilko v domači župnijski cerkvi, za Andreja in Milko pa v Sežani, obe na isti dan. Tako se je tudi zgodilo. Gostila se je vršila skupno pri Mavriču po starih šegah in navadah vso noč do belega dne. Ni manjkalo ne napitnic in ne petja, ni manjkalo ženitovanjske razposajenosti, pa tudi ne skrivnih solz, ki sta si jih z belimi robci otirali srečni nevesti.

Poleg matere Marije je torej zavladala Tilka, poleg matere Terezije pa Milka. Navzlic temu se ni v obeh hišah nič posebno izpremenilo. Ohranile so se stare navade, ki sta jih bili uvedli prejšnji gospodinjii, navade, ki so temeljile na dolgoletnih izkušnjah in doživetjih.

Dela je bilo dovolj na vseh koncih in krajih. Hitro so minevali dnevi in tedni, prišla je Velika noč in ž njó novo cvetje in ptičje petje. Ivan je delal vsak dan od ranega jutra do poznega večera. Ni poznal počitka. Z Andrejem sta se čestokrat shajala, razgovarjala in posvetovala. Mavrič in Repič sta ostala stara stebra, ki sta z bistrimi očmi pazila na vse, kar se je godilo pri hiši.

umrl naš rojak Matija Mihevc, star 51 let, rodom iz vasi Čevca pri Spodnjem Logatcu. V Ameriki je živel 21 let. — V Grays Landing se je pri delu smrtno ponesrečil Josip Pestotnik, rodom iz vasi Kompale pri Krašnji. — V Evelethu je preminul eden najstarejših slovenskih priseljenikov Franc Gazvoda, star 71 let. V Evelethu je bival 35 let. — V Clevelandu je umrla Neža Okička, stara 64 let, rodom od Sv. Križa na Dolenjskem.

* **Občni zbor Obrtniške samopomoči Zveze obrtnih zadrug v Ljubljani** bo v nedeljo 28. t. m. ob 14. v posvetovalnici Zbornice za trgovino, obrt in industrijo, pritličje, desno, Beethovnova ulica 10, z dnevnim redom: Poročilo načelstva računskih preglednikov, določitev višine podpore, določitev višine prispevkov, sprememba pravil, volitev nadzorovalnega odbora in razsodišča. Obrtniki, pridite na občni zbor in zanimajte se za svojo dobrodelno ustanovo. Lani jih je umrlo 37 in je organizacija izplačala podpor za 117.500 Din. Zanimajte se tudi za okrožnico, ki se nanaša na občni zbor, katero bodo dobile vse zadruge. Če bi občni zbor ob napovedani uri ne bil sklepčen, se bo vršil eno uro kasneje z istim dnevnim redom ne glede na število članov.

* **Odkritje kanala stare Emone v Ljubljani.** Te dni so prišli delavci, ki kopljejo temelje za hišo mestnega inženjerja g. Klopčarja na oglu Aškerčeve in Gorupove ulice, na enega izmed glavnih kanalov, ki so jim Rimljani dali nalogo, da odvajajo nepotrebno vodo iz njihovega mesta Emone proti Ljubljani. Kanal ima višino 150 cm, širine 75 cm, a je nad 50 cm visok, poln finega, trdega, mestoma razpokanega cestnega blata. Ves trup kanala je zidan izredno močno. V smeri proti tehniški srednji šoli je kanal danes zasut v daljavi 18 m, to je 1 m pred tamošnjim trotoarjem, nagnjen pa je v nasprotno smer, proti «Aškerčevi kleti». Ker je bil tudi tu zasut, stoji v njem precej vode. Na eni in drugi strani kanala se je izlivalo v višji legi pet stranskih kanalov.

* **Črna plesalka obiskala Beograd in Zagreb.** Te dni je obiskala črna plesalka Jožefina Bakerjeva iz Pariza Beograd in Zagreb, kjer je

imela več plesnih nastopov. Posebno navdušeno je bila Bakerjeva sprejeta v Zagrebu. Pred hotelom «Esplanade» v Zagrebu, kjer je stanovala, je bila ves dan zbrana tisočglava množica, ki se je obnašala, kakor da pričakuje najmanj kakega tujega kralja. Čim se je črna plesalka pojavila na balkonu ali pri oknu svojega hotelskega stanovanja, jo je množica pozdravljala z blaznim navdušenjem. Radovednost Zagrebčanov in Zagrebčank je šla celo tako daleč, da so spremljali plesalko na vsakem koraku in drveli celo za njenim avtomobilom, ko se je opoldne peljala na sprehod. Vsekakor smešen je bil prizor, ko je plesalka po obedu vrgla med množico več sto svojih fotografij in uživala pri tem, ko so se gnetli in topli za nje. Ko je odhajala iz Zagreba, so bile na kolodvoru še večje komedije.

* **Avtomobilska nesreča v Petrovčah.** V nedeljo popoldne se je pripetila na cestnem križišču v Petrovčah težja avtomobilska nezgoda, ki bi skoro zahtevala človeško žrtev. Neki osebni avtomobil, ki je vozil z veliko brzino, je podrl na omenjenem mestu s kolesom se vozečega posestnika Franca Ocvirka iz Migojnice pri Grižah. Ocvirk je padel pri karambolu s kolesarjem, katero je avtomobil popolnoma strl. Ocvirku je avtomobil zdrobil desno nogo, zaradi česar so ga morali prepeljati v celjsko bolnico.

* **Smrtna kosa med rojaki v Franciji.** Pišejo nam: V cvetu mladosti je preminul 30. marca Ivan Ropotar, star šele 18 let. Vsem slovenskim prijateljem in prijateljicam, ki so spremljali na zadnji poti, lepa hvala! Prav tako se zahvaljujemo za lep venec, ki ste ga podarili pokojniku v zadnji spomin. Bodi mu tuja zemljica lahka! Žaluoja mati in oče.

* **Prepovedana palica.** V Celju je bil od stražnika ustavljen posestnik Valentin Ostrožnik iz Jazbin pri Dramljah, ker je imel v rokah popolnoma železno palico. Taka palica je po policijski prijavi nevarno pretepaško orodje in so mu jo zato na policiji zaplenili. Ostrožnik je palico našel pred leti na cesti in jo uporabljal na svojih potih kot oporo, ne da bi mislil, da je to kaj protizakonitega.

* **Konj jo je poškodoval.** Žena krojača in posestnika Pirca iz Razbora pri Loki pri Zidanem mostu je šla iz Radeč proti domu. V vasi Sv. Peter jo je došel voz, ki se je vračal v Rudo. Hotela je stopiti na voz in pri tem jo je konj s tako silo udaril z nogo na usta, da ji je razbil čeljust. Poškodovana si je tudi roko. Prepeljali so jo v bolnico v Brežice.

* **Nesreča ali samomor.** Metliški selski pismoša Josip Vivoda se je te dni kakor običajno podal v službo, popoldne pa se ni več vrnil. Povožil ga je popoldanski vlak, ki odhaja iz Metlike v smeri proti Ljubljani. Kakor se zatrjuje, se je Vivoda pri tako zvani Pečini, kjer vlak naglo zavije v ovinek, v samomorilnem namenu vrgel pred lokomotivo, ki ga je v hipu strahovito razmesarila. Glava se je odkotalila preko škarpe k obrežju Kolpe, truplo pa je z zmečkanim prsnim košem obležalo na progi in je bilo proti večeru prenešeno v metliško mrtvašnico. Pokojni Vivoda je bil star šele 30 let in zapuščal mater in brata. Njegova tragična smrt je presenetila vse prebivalstvo.

* **Nesreča Slovenke v Beogradu.** V Beogradu je povozil avto služkinjo Slovenko Angelo Orehkovo ter ji prizadel več težkih ran. Nevarno ranjeno ponesrečenko so z rešilnim vozom odpeljali v državno bolnico.

* **Strašna žaloigra v Št. Rupertu.** Dne 9. t. m. je prišel k posestniku Horjaku v Št. Rupertu Miha Zemljak, kmet iz Globokega pri Jurkloštru, ogledovat puško, ki jo je prodajal Horjak. Našel je doma le ženo, 50letno Cecilijo Horjakovo ter jo poprosil, naj mu pokaže puško. Žena je vzela puško iz zaklenjene omare in jo izročila Zemljaku, ne vedoča, da je nabasana z debelimi šibrami, nato pa je naprej likala perilo, obrnjena s hrbtom proti vratom, kjer je Zemljak ogledoval puško. Poleg matere se je nahajala njena 14letna hčerka. Naenkrat je zagrmel strel in Cilka Horjakova se je zgrudila mrtva na tla v nepopisno grozo hčerke in Zemljaka. Le ta je pregledoval puško in napel ter sprožil petelina, ki je udaril na poln naboj. Strel je ženo zadel v tilnik in ji zdrobil lobanjo. Nemo je nekaj časa zrl Zemljak v mrtvo ženo, nato

Nekega dne je ogovoril Ivan svojega svaka:

«Dragi moj človek, danes te prišel čas mojega obračuna s teboj. Stopiva v tvojo sobo!»

Prelec ga je začudeno pogledal, toda odprl je vrata in vstopila sta.

«Prosim te, vzemi nazaj vsoto, ki si jo založil na zadnji znani semanji dan. Veliko uslugo si mi storil tistikrat. Tukaj je.»

«Pusti to, Ivan! Niti vinarja ne vzamem. Kdo je pomagal meni tistikrat, ko nisem vedel kam bi položil glavo, ko se je zrušilo okoli mene vse, kar sem zidal mesece in leta? Ali nisi bil ti tisti, ki si mi brez slabe misli odprl vrata svoje domačije in me sprejel kakor rodnega brata?»

«To je bila moja dolžnost, svak.»

«In ni bila tudi moja dolžnost, da sem tistikrat dal, ko sem vendar imel in ko sem bil, dasi tudi posredno, jaz kriv temu, kar se je zgodilo. Pa ne govoriva več o tem. Hvala ti, Ivan!»

Toda Ivan ni odnehal, silil je Preleca, da vzame.

«Zastonj se trudiš, Ivan», je dejal Prelec. «Toda, ker vidim, da te ta stvar teži, bi navsvetoval nekaj drugega. Glej, vse kaže, da ne bomo ostali dolgo sami pri hiši. Novo življenje bo vzkliklo v njej, prišel bo naraščaj. Za ta naraščaj bo treba skrbeti. Ali bi ne bilo prav, da naloživa ta denar v hranilnico, na polovico za vsakega najinega prvega novorojenčka?»

Ivan je pritrdil. Že takoj drugi dan je zanesel Prelec vso vsoto v trško hranilnico in

jo naložil za vsakega na polovico. Tako je bila ta zadeva častno rešena v zadovoljnost vseh, ki so o njej vedeli.

Od tistega dne je nastalo med Prelecem in Ivanom zopet staro razmerje, ki je vso hišo nanovo poživilo in utrdilo.

VII.

Poletje, vroče in suho, je nastopilo. Bilo je na sv. Ane dan. Vipavci od blizu in daleč so ga praznovali v Logu kakor vsako leto. Visoki zvonik se blestel v pekočem solncu iz njegovih lin je mogočno odmeval glas težkega velikega zvona, pomešan z jasnejšimi glasovi manjših tovarišev. Daleč naokoli so se razlegalo, po polju in travnikih, po njivah, z vinsko trto zasajenih, in vabilo v bližino, v veliki in prostorni božji hram, kjer so se opravljale božje službe že od ranega jutra. V ozadju cerkve sta črnela oba manjša zvonika, sezidana v starejših davnih časih. Okoli cerkve šotori, kjer se je prodajalo različno blago in novo že dozorelo sadje. Bolj v ozadju so se po stari navadi nahajali vinski heli šotori, kjer so točili pristno kapljico krčmarji iz vseh okoliških krajev. Povsod se je trle ljudstvo in se menjavalo, povsod pozdravljanje in izpraševanje znancev, ki se že dolgo niso videli.

Tudi Mavrič in Repič sta bila tam. Batič je prišel že na vse zgodaj, pomagal je pri cerkvenem petju. Po veliki maši so se vsi trije sešli in stopili skupaj na štruklje in na čašo pristnega vrhjolca. Bili so dobre volje, ko so se takoj popoldne vlačali domov, več seveda, ker v takšnem vrvenju bi bilo težko spraviti konje in vozove. Pa je bila tudi pot med njivami in travniki prijetnejša.

Solnce je silno pripekalo, nikjer ni bilo oblaka na nebu, pred očmi je mrzoleto in jemalo vid. Sleči so morali iopiče in telovričke, odpeli srajce in razgalili prsi, od katerih je curljal neprenehoma obilen pot, ki so si ga brisali z žepnimi robci. Vsi so težko sopli, najtežje Mavrič, ki je moral večkrat postati, ker so mu bile noge od prestane boleznj še vedno težke.

Od blizu se je začulo šumenje bistre, kot led mrzle Vipave. Med vrbami in grmovjem je skakala, se svetlikala in prevračala, nitela dalje in vabila.

«Kopat se pojdem», je dejal Batič. «Ohladiti se je treba, vročina je že neznosna.»

«Midva sedeva ta čas pod kako drevo v senco in vas počakava, kaj ne sosed Repič?»

«Bolje bi bilo, da se premislite čatič», je dejal Repič. «Vipava je premrzla, ves vroč ste, ne morete se tako hitro ohladiti, da bi brez skrbi skočili v tolmun.»

«Vajen sem», je odgovoril Batič. «koplje in se vedno v njej. Močilnik mi je zaradi svoje mlačnosti priskuten.»

Ko so prišli do vode, sta Mavrič in Repič sedla pod široko vrbo, a Batič se je začel takoj razpravljati.

«Potrpite malc», je vnovič svaril Repič. «sedite, da se bolj ohladite!»

Toda Batič ni slišal ničesar več. Skočil je v tolmun, voda se je zapanila in pljusnila ob breg.

Mavrič in Repič sta gledala za njim, čakala, da se prikaže in priplava k bregu. Vedela sta, da ne more dolgo ostati v tako mrzli vodi.

(Dolge prih)

pa je pobegnil. Poznal ga ni nihče in ljudje so ugibali na vse strani. V tem pa je že prišel Zemljak na tukajšnje sodišče ter javil nesrečo. Že priletel mož je plakal kakor otrok. Sodišče ga je pustilo v prostosti. Pokojnica zapušča osem otrok, eden pa je bil na potu. Zato je nesreča tem groznejša.

*** Pod vlak.** V gozdu, nedaleč od postaje Kojnice se je vrgel pod vlak 25letni mizarški pomočnik Ivan Lesjak iz Ptuja, ki ga je lokomotiva vsega raztrgala. Čim je strojevodja opazil nesrečo, je vlak takoj ustavil in službujoče osebe je nesrečnika potegnilo izpod koles. Na glasne signale lokomotive je prispel na lice mesta šef postaje g. Stane Lajovic, ki je sesavil protokol in takoj o dogodku obvestil merodajna oblastva. Nesrečneža so prepeljali v konjiško mrtvašnico. Odkar obstoja konjiška železnica (to je od leta 1892.), ljudstvo ne pomni, da bi si kdo sam končal življenje pod ozkotirnim konjiškim vlakom. Edini smrtni primer, ki se je zgodil na tej progi, datira izpred vojne, ko se je ponesrečil sprevodnik Sovič. Vzrok Lesjakovega samomora ni popolnoma znan. Domneva se, da je mladenič šel v smrt zaradi nesrečne ljubezni in pa zaradi bednega gmotnega stanja. Fant je bil mirne narave in prav prikupnega značaja. Tudi delavec je bil priden.

*** Velik požar v Istri.** V Doljni vasi v občini Jelšani v Istri je pogorelo te dni okoli 20 tamošnjih hrvaških kmetov. Ogenj je nastal v hiši kmeta Frana Udovičiča in se je silno hitro razširil na sosedne hiše, ki so bile naenkrat vse v plamenu. Pogorelo je 25 poslopij.

*** Samomor mladeniča.** Te dni se je ustrelil v svojem stanovanju trgovski uslužbenec Milan Barbovič, star 22 let. Med igranjem na klavir si je pognal v glavo kroglo in kmalu izdihnil. Sodi se, da je izvršil samomor v zmedenosti.

*** Utopljenka v Pesnici.** V strugi Pesnice so našli truplo slaboumne Terezije Neuwirthove od Sv. Marjete ob Pesnici, ki je meseca januarja izginila brez sledu. Domneva se, da je izvršila samomor. Obdukcija je ugotovila, da je truplo utopljenke ležalo v vodi najmanj 9 tednov. Pokopali so truplo na pokopališču pri Sv. Marjeti.

*** Iz Amerike izgnan.** Te dni je bil odgonjskim potom priveden 40letni Jože Fakin iz Amerike v svojo pristojno občino Kotredež. Fakinov oče, France, se je pred 23 leti izselil s svojo družino v Nemčijo. V Nemčiji pa njegov sin Jože ni bil zadovoljen ter je kmalu z neko družbo odpotoval v Ameriko. Pa tudi tam mu ni šlo vse po sreči. Prehodil je več držav ter končno ostal v Illinoisu. Ko pa je stopila tudi Amerika v svetovno vojno, je Fakin najbrže kaj rekel proti vojni in oblasti so ga internirala. Po vojni je bil kot interniranec zaposlen v invalidskem domu, kjer je pral perilo. Kotredežka občina je bila že pred leti po jugoslovenskem poslaništvu vprašana glede njegove pristojnosti. Sedaj pa so ga nepričakovano po 12 letih internacije ekspedirali do Trsta. V Trstu ga je prevzel naš konzulat, ki ga je v spremstvu neke uradnice odpravil v kotredeško občino. Fakin nima pri sebi nikakih uradnih listin. Vse, kar je njegovega, ima na sebi. Občino ta neprijetna zadeva vznemirja, kajti ako bo morala sama plačati stroške prevoza, ki znašajo okrog 16.000 dinarjev, bo to za njo velik udarec. Fakin, ki je bil 22 let v Ameriki, govori popolnoma pristno domačo slovenščino.

*** Truplo neznanke v Sori.** Ko se je podal te dni neki posestnik iz vasi Stare Loke proti Retečam, je zagledal na progu poleg vasi v Sori truplo neznanke utopljenke, oblečeno v volneno jopico z rjavimi progami in črno-rjavo gornje krilo s črnim predpasnikom. Na glavi je imela temno črtasto ruto. O najdbi trupla je bilo takoj obveščeno orožništvo v Škofji Loki, ki je dalo truplo dvigniti iz vode in prepeljati v mrtvašnico. Truplo je ležalo v vodi gotovo že kaka dva meseca. Na njem ni opaziti nikakih znakov nasilja. Utopljenka je bila stara okrog 30 do 35 let in 165 cm visoka. Bila je srednjemočne postave, okroglega, polnega obraza, rjavih oči

in kostanjevih las. V levi gornji čeljusti je imela zlat zob, dočim ji je na desni strani manjkal podočnik. Ime utopljenke je neznan. Ženska je bila najbrže tujka, kajti v tamkajšnji okolici ne pogrešajo nobene domačinke. V smrt je šla morda prostovoljno.

*** Zadnji iz Čarugove tolpe.** Prejšnji teden so izsledili zadnjega člana zloglasne Čarugove tolpe Joco Rebiča, ki je postal zločinec že leta 1920. in so ga vsa leta zamaš zasedovali. Nedavno so namreč oblastva doznala, da se nahaja v Pančevu, in takoj so se tja podali agenti beograjske policije. V Pančevu so agenti zvedeli, da je Joco Rebič v Skoplju privatni uradnik. Beograjska policija je telefonirala v Skoplje in tam so res izsledili Rebiča kot privatnega uradnika. Z močno eskorto so moža odpemili v Osijek.

*** Skrajno drzen roparski napad.** V ponedeljek je bil izvršen v Ljubljani skrajno drzen roparski napad. Ko sta prišli ob 14. uri prodajalki Čudrove trgovine za zlatnino v Prešernovi ulici v trgovino, sta opazili zunaj pred lokalom mladega neznanca, ki je sumljivo pogledoval v trgovino. Nenadoma pa je neznanec odprl vrata ter brez besed krenil proti blagajni, kjer se je ustavil in začel grabiti denar. Prodajalki sta se šele takrat zavedli, za kaj gre. Skočili sta v urarsko delavnico za trgovino in pričeli klicati urarja g. Bazla na pomoč. Poklicani g. Bazel je hotel roparja prepoditi, toda neznanec je privlekel iz žepa dolg zakrivljen nož, s katerim je pričel groziti. Med tem se je eni prodajalk posrečilo zmuzniti se mimo roparja na cesto, kjer je poklicala stražnika. Tat se je pred stražnikom potuhnil in obstal popolnoma mirno. Ko pa je hip nato prispel še drugi stražnik, se je tat vrgel na tla ter divje brcal okrog sebe. Stražnikoma je priskočil na pomoč tudi slučajno mimo idoči trgovec g. Ivo Lassan. Po težkem irudu so roparja obvladali in gnali na policijo, kjer so ugotovili, da gre za 27letnega Emila Čepelnika, rojenega v Trstu in pristojnega v Št. Vid nad Ljubljano. Nepridiprav je bil že osemkrat kaznovan zaradi raznih vlovov, tatvin in nasilnosti proti varnostnim organom.

*** Nov osumljenec v preiskavi umora Antona Jakopiča.** Orožništvo je aretiralo nekega posestnikovega sina iz Črnega potoka, ker obstoja sum, da je hotel ustreliti svojega očeta zapravljivca, pa je po nesreči pogodil Antona Jakopiča s Poznikovega. Prvega osumljenca Jožeta Šuklja so orožniki že izročili okrožnemu sodišču v Novem mestu. Drugi osumljenec, omenjeni posestnikov sin, se nahaja v sodnem zaporu v Velikih Laščah.

*** Z nožem v prsa.** V Poljčanah je neznan pretepač ponoči napadel 28letnega posestnikovega sina Frana Lešnika ter mu zabodel nož v prsi. Dve manjši rani mu je prizadejal tudi na hrbtu. Mariborski rešilni oddelek je ranjenca prepeljal v bolnico v Mariboru.

*** Drzen vlom po zastrupljenju hišnega čuvaja.** V noči od nedelje na ponedeljek je bil izvršen vlom v trgovino g. Antona Bregarja v Rimskih toplicah. Tatovi so razdrli celoten okenski okvir, prešli vso hišo v njeni notranjosti in dospeli v trgovino, ne da bi jih kdo izmed domačih slišal. Kakor se zatrjuje, so bila vsa vrata, skozi katera so morali tatovi, le zaprta in nezaklenjena. Gosp. Bregar je imel dobrega psa-čuvaja, katerega so tatovi zastrupili, da je bil njihov popravek nemoten. Škoda, ki so jo povzročili, znaša približno 20.000 Din, ki je za g. Bregarja kot trgoveca začetnika dovolj občutna. G. Bregar je vlom takoj zjutraj prijavil orožnikom, ki skrbno zasledujejo vlomilce.

*** Izložbe je razbijal.** Nedeljska dopoldanska promenada v Kranju je doživela neobičajen dogodek. Po poslednji maši se je na Glavnem trgu razvilo živahno vrvenje, ki ga je nenadoma prekinil silen zvenk razbitih šip, ki se je še trikrat zaporedoma ponovil. Ljudje so se ozrli proti hiši veletrgovca Ivana Savnika, odkoder je prihajal ropot. Bili so priča nenavadnemu prizoru: Neki kmečki fant s polenom v roki je hitel mimo lepih

je od nekdanj bila znana po svoji hudobnosti.

Danes pa je cela hiša vesela, četudi se pere perilo, ker se rabi

Schichtovo
Terpentin-
Milo s svoji prednosti

visokih izložb dvonadstropne trgovske hiše Ivana Savnika in s polenom udarjal po izložbenih šipah, ki so se sesule v tisoč kosčkov. V tem ga je zagrabil neki možki in ga zadržal. Fanta so odvedli na policijsko stražnico, kamor je takoj prišel žandarmerijski narednik g. Javornik. Fant, v katerem so spoznali Janeza Juvana, 27letnega posestnikovega sina iz Vogelj pri Kranju, je postal povsem miren. Juvana so pridržali v policijskem zaporu. G. Ivan Savnik ima škode nad 12.000 Din, poleg tega so poškodovani nekateri predmeti, ki so bili v izložbi.

*** Vojaški begunec in tat.** Od vojakov je pobegnil Jože Medved iz Tacna pri Ljubljani, pa se je v marcu z eskorto povrnil k pristojni komandi. Pri Slavonskem Brodu jo je zopet popihal. Vrnil se je k sorodnikom, kjer je ukradel razno obleko in nekaj denarja. Nato je priromal v Maribor, kjer se je izdajal za Ivana Novaka. Med iskanjem prenočišča te dni je porabil ugodno priliko in izmaknil neki dami zapestno uro ter jo hotel spraviti v denar pri nekem krošnjarju za 100 Din. To mu pa ni uspelo. Policija ga je aretirala in ugotovila, da ima opraviti z vojaškim beguncem in nevarnim tatom.

*** Žeparji v vlakih.** Pred nekaj dnevi je bil v potniškem vlaku med Rimskimi toplicami in Zidanim mostom okraden Pavel Rancinger, učitelj iz Ljubljane. Neznani tat mu je odnesel rjavo aktovko, v kateri je imel več raznih osebnih listin in jestvin.

*** Mrtvo dete v kovčegu.** Zagrebška policija je izdala tiralico za Zofijo Mlakarjevo, rodno Slovenko, bivšo natakario v Zagrebu, ki je te dni zapustila svojo službo v Pavkovičevi gostilni v Vodnikovih ulici, kovčeg z obleko in drugimi svojimi stvarmi pa je spravila pri nekem Nikoliču. Ker se v napovedanem času ni vrnila in se je iz kovčega širil močan smrad, so Nikoličevi ob navzočnosti policije odprli kovčeg, v katerem so našli truplo novorojenčka. Policija je ugotovila, da je Mlakarjeva v bolnici porodila dete ter izjavila, da je dete prevzela njena mati. Zofija je po odhodu iz bolnice izginila brez sledu.

*** V prisilno delavnico.** Pred celjskim okrožnim sodiščem je bil obsojen lani 21letni brezposelni čevljarski pomočnik Alojz Anderlič iz Grobelnega zaradi tatvine na 6 mesecev težke ječe. Višje državno pravdnništvo v Ljubljani je odredilo, da se odda Anderlič, ki je bil že šestkrat kaznovan zaradi tatvine, vlačugarstva in

prestopka zakona o orožju, v prisilno delavnico v Stari Gradiški za dobo treh let.

* **Prijeta tatca.** Pred kratkim so aretirali v Mariboru neko dekle, ki je na Jožefovo izmaknilo v Oglensčaku pri Pragerskem svoji delodajalki razno obleko v vrednosti nad 1000 Din. Tatca bo imela sedaj opravka s sodiščem.

* **Zagonetna smrt dveletnega dečka.** Želar Jože Knupleš in njegova žena sta imela pri sebi pri Sv. Juriju ob Pesnici dveletnega nečaka Rudolfa, čigar starši živijo v Mariboru. Kakor pripovedujejo, je stric Jože zelo grdo ravnal s svojim sorodnikom-rejenčkom. Te dni je mali Rudolf nenadoma izdihnil svojo nedolžno dušo. Mrtvaški oglednik je ugotovil na trupelcu preminulega tako čudne poškodbe, da je javil svoj sum glede nenaravne smrti malčka oblašču. Preden so fantka pokopali, se je pripeljala v torek popoldne iz Maribora sodna komisija, ki je pri raztelesenju Rudolfa Knupleša prišla na prav čudne ugotovitve. Malček je imel namreč po vsi života ne izvzemi glave, rok in nog vse polno raznih poškodb, povzročenih z udarci s topim predmetom, dalje vbodljajev z ostrim orodjem in celo opeklin. Zaenkrat še ni znano, kaj so počeli s svojim rejenčkom pri želarju Knuplešu, da so ga tako nečloveško mučili. Dognalo je le, da je dečko umrl zaradi zastrupljenja krvi. Sodni komisiji je stric Jože sam priznal, da je Rudolfa grel s skoro žgočo opeko. Na odredbo preiskovalnega sodnika je bil Knupleš aretiran in prepeljan v preiskovalni zapor v Mariboru.

* **Odhod v gledališče** je kaj lahek, ako niste izmučeni. Pazite torej, da za pranje perila vzamete SCHICHTOV «RADION».

ŽENSKI VESTNIK

Dobro seme — rodoviten vrt

Mnogo, morda največ neuspeha in razočaranja doživijo naše vrtnarice s slabim ali staram, nekajljivim semenom.

S semenom pa je težavna stvar, ker na zunaj je težko spoznati, ali je seme dobro ali slabo. Najbolje je kupiti seme odprto, t. j. na vago, ker v zaprtih pisanih vrečkah je često staro nekajljivo seme.

Lahko pa preizkusimo, ali je seme dobro, in sicer na ta način, da vsejemo malo semena v četlični lonček ali drugo primerno posodo, ki jo postavimo na gorko in na svetel prostor kje v hiši. Skoro vse zelenjavno seme vzkali v dvanajstih dneh, dočim razna dišavna zelišča, kakor korenček, majaron, črni koren, zelena in beluš potrebujejo za kalenje tri tedne. Če torej seme v tem času ni vzkalilo, potem je gotovo zanjč. S tako preizkušnjo lahko preizkusimo tudi lanske seme. Seveda je tako preizkušnjo treba napraviti že zgodaj na pomlad, še preden je čas za sejati.

Kar se dobe kaljivosti tiče, je to pri semenih različno. Do dveh let obdržijo kaljivost črni koren, beluš, majaron; do treh let fižol, čebula, česen, peteršilj; do pet let grah, solata, zelena, paradiznik; do šest let kumare, mangold, endivja; od 4 do 5 let karfižola ali cvetača, pesa, redkvice, špinata, korenček.

Priporočljivo je napisati na vrečice, v katerih hranimo seme lastnega pridelka, vrsto semena in pa letnico. Za malo vrtnarstvo se seveda vzgajanje domačega semena ne izplača.

Vrtnarica mora tudi paziti, da ima različno seme tako za zgodnjo kot za pozno setev. Pri špinatnem semenu je razlika med pomladanskim in jesenskim semenom celo vidna: prvo je okroglo, drugo robato. Ni dobro sejati v enem letu več vrst semena ene rastline. Vsako leto preizkusimo eno seme in katero nam najbolj uspeva to uporabljamo tudi nadalje.

Da nam ptiči in razni mrčes ne poberejo semena, primešajmo mu, kadar sejemo, hude rdeče paprike.

Za kuhinjo

Ajdovi cmokj. Tri žemlje razreži na kocke in jih na masti prepraži. K temu primešaj pol litra ajdove moke in polij s približno pol litra slanega vrelega kropa. Dobro zmešaj in napravi za pest velike cmoke, ki jih kuhaj v slani vodi četrt ure. Kuhane prereži čez pol in jih zabeli z ocvirki ali pa z mastjo, v kateri si zarumenila malo drobtin. Taki cmoki se zelo prilegajo h kislemu zelju.

Ajdovi štruklji z orehi. Daj v skledo pol litra ajdove moke in žličko soli, polij s pet četrt litra vrele vode in gladko zmešaj. Ko se je to testo nekoliko ohladilo, ga stresi na prt, potresen z moko, in razvalaj za nožev hrbet na debelo. Nato zmešaj četrt litra drobno zrezanih ali zmletih orehov, eno jajce, par žlic smetane, malo stolčenih žbic (klinčkov), cimta in pest drobtin. S tem namaži razvaljeno testo in ga zavij kakor štrukelj, na kar ga rahlo zavij v majhen prtič, poveži z nitjo in kuhaj tako v slani vodi pol ure. Kuhanega vzemi iz prtiča, ga razreži na majhne kosce in zabeli s sirovim maslom ali mastjo, v kateri si zarumenila malo drobtin.

Sirasti zavitki. Naredi testo, kakor ga navadno narediš za bolj mehke rezance (nudlne), in sicer iz približno pol litra moke, dveh jajc in malo vode. Potem deni v kozo dve žlici sirovega masla, malo drobno zrezanega peteršilja, tri žlice drobtin, četrt kile zdrobljenega domačega sira, par žlic smetane, dva rumenjaka, pa malo osoli in dobro zmešaj. Testo razvaljaj kot za rezance. Iz tiste zmesi v kozji pa naredi za debel oreh velike cmočke in jih polagaj na testo, dva prsta od roba in prst vsaksebi. Nato zagri testo od roba čez te cmočke in testo okrog vsakega dobro pritisni, da se sprime. Nato razreži s koleščkom, da dobiš posamezne zavitke. Tako ponavljaj, da porabiš vse testo in ves nadev. Nato jih skuhaj v slani vodi. Ko so kuhani, jih s penovko poberi v skledo in zabeli z drobtinami, ki si jih zarumenila na maslu ali masti.

Bržole na angleški način. Stolci bržole vsako posebej, da so prav tanke, nasoli jih in malo popopraj. V kozji razgrej mast, na katero deni nekoliko zrezane čebule. Ko je čebula rumena, položi v kozo bržole, posamezno drugo poleg druge, in jih naglo zarumeni na obeh straneh. Potem jih daj na mizo s krompirjem in solato.

Praktični nasveti

Ako se v emaljiranem loncu nabere belorjavkasta skorja, je to znamenje, da je voda, ki jo vporabljamo, zelo apnena. Te skorje pa ne smeš ostrgati z lonca s kakim orodjem, nožem ali drugim, ker posodo s tem lahko pokvariš, ampak poskusi jo odpraviti z razredčeno solno kislino, ki jo pusti nekaj časa v loncu, na kar je treba lonec dobro izprati z navadno vodo in še čez noč pustiti vodo v njem. Odpraviti pa se da taka apnena skorja, če ni že predebela, tudi z navadnim močnim kisom (jesilom).

Ako se prične oljnata barva luščiti z zidu, je vzrok ta, da je bila barva namazana na zid, ko ni bil še dosti suh. Da to preprečimo, moramo tako steno, preden jo prebarvamo, namazati z raztopino, obstoječo iz enega dela salicilne kisline in 4 delov močnega vinskega cveta. (To dobiš v drogeriji.) Šele ko se je to dobro posušilo na zidu, ga lahko prebarvamo z oljnato barvo, ki bo potem dobro držala.

S prihodnjo številko bo pričel izhajati nov lep roman. Opozorite nanj vse, ki še niso naročniki!

Gumijaste gobe osnažimo, če jih položimo za en dan v vodo, ki ostane, če smo delali sirovo maslo (puter), ali pa jih denemo v vodo z malo kisa. Nato jih dobro iztisnemo in izperemo v čisti vodi. Še boljše se da taka goba očistiti, če jo denemo za en dan v vodo, v kateri smo raztopili žličko boraksa ali pa ji dodali žličko salmijaka. Nato je treba gobo dobro ožeti in jo dati posušiti.

Protiv mravljam, ki nadlegujejo naše domove, je preizkušeno uspešno sredstvo tudi lug, kakor se dobi v drogerijah. Daj malo luga v posodo, ga zmešaj z razredčenim medom in postavi na kraj, kjer so se pojavile mravlje, ali pa če namažemo njih zbirališče s katranom. Seveda za notranje prostore katran ni prijeten, ker smrdi.

Mariborska porota

Umor pred devetimi leti. Kot zadnji se je pred mariborsko poroto zagovarjal cigan Anton Horvat iz Medmurja, ki je obtožen, da je pred devetimi leti umoril v Lipi pri Murški Soboti svojo nevesto mlado delavko Uršulo Vincetičovo iz Zebancev pri Čakovcu. Morilec je svojo žrtev slekel in privezal mrtvo truplo z vrvo k nekemu drevesu. Storilca tega zverinskega zločina dolgo niso mogli odkriti. Končno je bil aretiran Anton Horvat kot osumljenec. Razprava je bila preložena, ker je Horvat navedel v svojo obrambo celo vrsto novih momentov.

ZANIMIVOSTI

× **Povzročitelj škrlatinke odkrit.** Profesor Zdravomyslov na permski univerzi je skupno z dr. Nikolskim po 4letnem študiju odkril povzročitelja škrlatinke. To odkritje bo izpremenil vsa dosejanja mnenja o škrlatiniki ter bo omogočalo uspešnejše lečenje te bolezni.

× **Operacija z žepnim nožem.** O operaciji z žepnim nožem poročajo iz Budimpešte. Izvršil jo je špecialist za bolezni v grlu, vreučiliški profesor dr. Elemer Polaček, na svojem tovarišu dr. Rudolfu Balantu. Dr. Balant je šef prve vseučiliške klinike za notranje bolezni v Budimpešti in špecialist za sladkorno bolezen. Sam pa je že dalje časa bolehal za zavratno boleznijo v grlu. Zdravil se je nekaj časa v inozemstvu, te dni pa se je vrnil v Budimpešto in splošno so smatrali, da je okreval. V nedeljo pa ga je bolezen doma v stanovanju napadla s podvojeno silo. Profesorju je zmanjkalo sape in bilo se je bati, da se zaduši. Njegovi svojci so po vsem mestu iskali primerne zdravnika, kakor nalašč pa ni bilo nobenega doma. Položaj je bil obupen, profesorjevo stanje kritično. V trenutku največje nevarnosti je pa naključje privedlo v hišo slovitega špecialista dr. Polačka. Videč, da je tovariš v nevarnosti, se je zdravnik odločil na mestu za smelo operacijo. Iz žepa je potegnil nož in prerezal Balantu vrat. S tem mu je rešil življenje. Po operaciji, ki je nedvomno edina v zgodovini zdravništva, so profesorja Balanta prepeljali na kliniko, kjer so ga še enkrat pravilno operirali. Bolnik se počuti dobro in je upati, da bo okreval.

× **Dalnogled, s katerim naj bi se videlo do nebes,** Ameriški milijonar Mac Donald je zapustil vseučilišču v Teksasu 25 milijonov dolarjev (1 milijardo 600 milijonov dinarjev) v namen, da sestavijo dalnogled, s katerim se bo moglo videti čez nebeška vrata. Milijonar je bil zelo pobožen mož in velik prijatelj zvezdoslovja. Profesorji so nekaj časa ugibali, kako naj ustrezijo Mac Donaldu in so presodili, da mož ni mislil vse tako dobesedno. Neki duhovnik, dober pokojnikov prijatelj, pa jim je razložil, da je milijonar za gotovo smatral možnost, da bodo z ogromnim dalnogledom videli Boga. Profesorji so sprejeli zapuščino in izgotovljen bo dalnogled najogromnejše dalekosežnosti. Ne jamčijo pa za to, da se bo izpolnila Mac Donaldova želja.

× V letu 2000. bo letal človek po zraku kakor ptič. Na vprašanje nekoga dunajskega lista, kako bo zrakoplovstvo razvito v letu 2000., se je odzvalo več ljudi, ki pravijo med drugim naslednje: Po zraku bodo vozili veliki zrakoplovi, v katerih bo prostora za sto oseb. Motorji ne bodo potrebovali ne bencina ne olja. Eterski valovi bodo dvigali zrakoplove z zemlje, jim dali smer in jih dovajali nepoškodovane do cilja. Letala se bodo dvigala do višin, doslej še ne doseženih, in bodo vozila s hitrostjo tisočih kilometrov na uro, tako da bo zračna pot z Dunaja v Ameriko ali Azijo prijetna, razmeroma kratka vožnja. Ljudje se bodo za kratke izlete posluževali lahko male naprave z motorjem, da bo človek letel kot ptič s peruti. Pa še nekaj! Stične hiš bodo morale biti ravne, da bodo služile za pristajališče aeroplanov.

× 300 let stara želva. V Meliškem zalivu je ujel neki ribič ogromno želvo, ki je tehtala 700 kilogramov. Žival, katere starost so cenili na 300 let, je obupno branjla svojo prostost, končno pa jo je ribič s pomočjo konjev spravil na breg in jo ubil.

× Pčija gnezda v topovih. Najlepši svrhi služijo stari topovi, ki so razstavljeni pri Gettysburgu v Pennsylvaniji (Amerika). Dopisnik nekoga lista poroča, da je preiskal vseh 92 topov, ki spominjajo tu obiskovalce na stare boje. Od 58 topov iz medu so 55 rekvirirali ptiči za svoja gnezda, a med 34 železnimi je 32 takšnih topov. Mali kriptati prebivalci priganjajo kat različnim vrstam. Ko se je omenjeni dopisnik približal nekemu topu, je zletel iz njega muhar, čigar gnezdo s štirimi jajčki je ležalo čisto blizu žrela, do čim so bila ostala gnezda tako daleč, da ni segel z roko do njih. V velikem topu je našel ostanke gnezda, ki so kazali, da je tu nekoč prebivala sova. Kraljiček se je nastanil prav udobno v majhnem topu. Posebno številno pa so bili zastopani škorci. Nekje je našel čebele, drugje ose, tretjo cev si je spremenila veverica v shrambo svojih živil. Navzlic tisočim obiskovalcev se počutijo živalice v svojih nenavadnih stanovanjih prav dobro.

LJUDSKO VSEUČILIŠČE

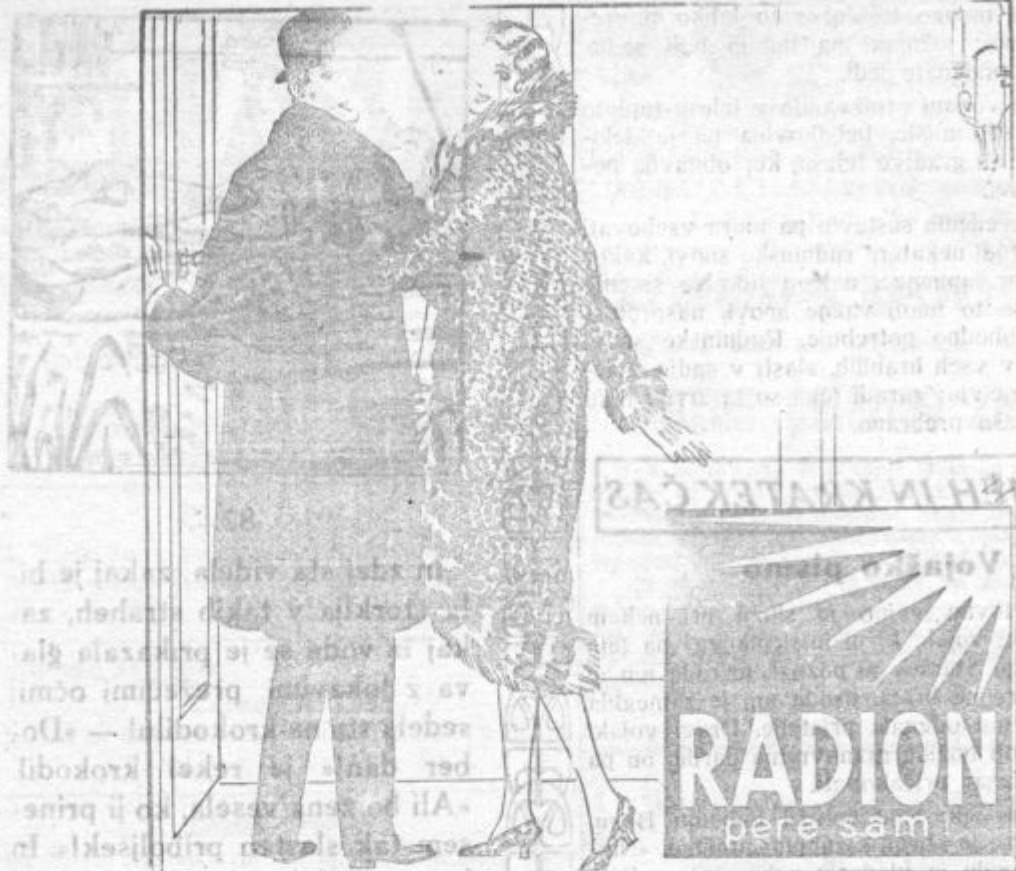
Glavn sestavni deli naše hrane

Hrana, s katero dovajamo telesu potrebnih snovi, mora vsebovati v glavnem te-le snovi: vodo, beljakovine, ogljikove vodane, toliščo, rudninske snovi in vitamine.

Ker potrebuje telo vse navedene sestavine, in sicer v nekem določenem razmerju, je potrebno, da uživamo jedi, ki imajo dovoljno množino vseh teh snovi.

Da se nekoliko bliže seznanimo s temi snovmi, jih hočemo tu na kratko opisati z ozirom na njihovo važnost za telo.

Voda vsebuje raztopljene redilne snovi in je glavna sestavina krvi. Vodo uživamo z vsako hrano, posebno veliko pa z zelenjavo, solato in mlekom. Manj, a vendar še vedno dve tretjini je vode v mesu, kruhu in krompirju. Tako dobiva telo že s hrano potrebno množino vode, le včasih nam je primanjkuje; tedaj občutimo žejo, ki si jo ugasimo s pitno vodo. Zato ni potrebno, je naravnost škodljivo, če se navadimo na nepotrebno pitje in si napravljamo žejo z napačno prehrano. Žejni pa smo, če uživamo preveč soljene in premočno začinjene jedi ali če uživamo opojne pijače. Čim več opojnih pijač uživaš, tem bolj si žejen. O vzroku tega pojava bomo še govorili na tem mestu. Mnogo je nespametnih ljudi, ki pijejo brez žeje in čez mero. Tega človeško telo ne prenese, sčasoma zbolijo in shira. Neverjetno je, koliko popijejo nekateri dnevno, dva, tri litre juhe, kave, čaja in drugih pijač. To se jim zdi malenkost, dasi bi že polovica popolnoma zadostovala. Kdor preveč pije, razredčuje kri in vodena kri ne nudi telesu dovolj žilavosti in odpornosti. Poljedelci in težaki, ki delajo v vetru in burji, se le redkokdaj prehlade, ker se

„Mi gremo

gledala

pravi mlada gospa Mica. „Tudi takrat ko peremo, imamo časa, ker nam je težko opravilo pranja odvezel RADION, ki pere sam.“

Varuje perilo!

pri delu močno pote in tako odstranjujejo odvišno vodo iz telesa. Potenje je tako važen činitelj našega zdravja. Zato so ljudje, ki se mnogo pote pri delu, navadno zdravi. V tem tiči tudi važnost sporta, telovadbe, kolesarenja, hribočenja za ljudi, ki morajo v svojem poklicu sedeti.

Druga važna sestavina naše hrane so beljakovine, ki so sestavni del vseh telesnih stanic. Mišičevje sestoji po večini iz beljakovin, pa tudi drugi deli telesa jih rabijo za svojo rast in krepitev. Zato moramo v zadostni meri uživati beljakovine, sicer začne telo pešati in se sušiti. Če telo ne dobiva s hrano dovolj beljakovin, jih začne zajemati iz lastne zaloge; posledica tega je, da se začne sušiti. Telo prenese tudi za kratko dobo stradanje, ker zajema beljakovine iz lastne zaloge.

Največ beljakovin imajo jajca, sir, stročje in orehi. Meso vsebuje 21 odstotkov beljakovin, sir 27, jajca 12, posušen fižol, grah, leča po 20 do 24 in orehi 27 odstotkov. Kruh in močnate jedi imajo približno 10 odstotkov beljakovin.

Dasi so beljakovine človeškemu telesu neobhodno potrebne, vendar ne moremo misliti,

da so najvažnejše hranilo in da so torej jajca in meso nenadomestljiva hrana. Izkušnja je pokazala, da ne potrebuje človek toliko beljakovin, kot so nekdanj mislili, in da se početi veliko bolje, če uživa hrano, ki ni tako bogata z beljakovinami, kakor so jajca in meso. Učenjaki so mnenja, da zadostuje človeku 40 do 50 gramov beljakovin na dan. Otroci, ki se hranijo preveč z mesom in z jajci, se ne razvijajo dobro. O tem nam dovolj jasno govori statistika vojaške sposobnosti.

Nadaljnji bistveni sestavni del človeške hrane so ogljikovi vodani. Ime imajo po sestavinah: ogljikih in vodi. Prebavni organi jih spreminjajo v sladkor. Največ ogljikovih vodenov dobimo v žitu, krompirju, rižu, koruzi, sadju, zelenjavi in medu. Beli sladkor je čisti ogljikov voden. Zaradi tega jih imenujemo tudi močnine in sladkornine.

Tolišča se nahaja v mesu, jajcih, mleku, v orehih in v nekaterih ribah. Maslo, olje, slanina so skoraj čista tolišča.

Ogljikovi vodani in tolišča so za telo nekako kurivo in se lahko medsebojno nadomestujejo. Brez njih bi človek ne mogel živeti. Severni na-

rodi uživajo mnogo toščke; zato lahko pogrešajo zelenjavo; južnjaki pa ljubijo bolj sadje, zelenjavo in močnate jedi.

Ogljikovi vodani proizvajajo v telesu toploto in delovno silo mišic, beljakovina pa je delotvorna snov ali gradivo telesu, ker obnavlja porabljene snovi.

Poleg navedenih sestavin pa mora vsebovati naša hrana tudi nekatere rudninske snovi, kakor železo, fosfor, apnenec, natron itd. Ne smemo misliti, da so to manj važne snovi, nasprotno, telo jih neobhodno potrebuje. Rudninske snovi se nahajajo v vseh hranilih, zlasti v sadju, zelenjavi in v sočivju; zaradi tega so ta živila tako važna za našo prehrano.

ZA SMEH IN KRATEK ČAS

Vojaško pismo

Med svetovno vojno je služil pri nekem polku čudaški vojak, ki ni imel nikogar na tem revnem svetu. Staršev ni poznal, priroda mu ni dala ne sestre ne brata, usoda mu je zameglila mladost ter mu odgnala prijatelje. Drugi vojaki so dobivali ob božiču raznovrstna darila, on pa ni mogel ničesar pričakovati.

Svojo zapuščenost je potožil ljubemu Bogu, na katerega se je obrnil z zaupno prošnjo. «Najvišjemu gospodu in vladarju nebes in zemlje!» se je glasilo njegovo pismo, pisano z globokimi občutki zapuščene duše. «Letošnji božič je že tretji v svetovni vojni. Moji tovariši prejema darila, samo mojega imena ni v seznamu za pošiljke in denarna nakazila. Zemlja mi je odrekla vsako dobroto; pričakujem pa, da me ni pozabilo nebo, ki mi bo za praznike gotovo naklonilo kaj posebnega. Ako bi prejel vsaj 100 kron, bi mi bilo za vse leto olajšano bedno stanje. Z odličnim spoštovanjem. Janez Potreben, 17. regiment, 3. bataljon, 2. stotinja.»

Pismo je vrigel v nabiralnik vojaške pisarne, ker je moralo biti cenzurirano in žigosano. Brez cenzure in žiga pristojne komande pošta vojaških pisem sploh ni sprejemala. Vojak je odšel v zavesti, da se je obrnil na pravo mesto, odkoder bo prispelo božično ali novoletno darilo.

Pismo je izzvalo v vojaški pisarni mnogo smeha in zabave. Končno je prišlo v roke komandantu, ki je bil znan kot dober poveljnik svojih podložnikov. Zasmilil se mu je ubogi vojak, ukazal mu je pisati kratko pismo, kateremu je priložil 10 kron s pripombo, da je nebo uslišalo njegovo prošnjo.

Vojak je od veselja poskočil in poljubil 10-kronski bankovec. Vzbudila se mu je hvaležnost, sedel je in napisal Bogu pokorno zahvalo: «Prosil sem sicer za 100 kron in verujem, da mi je bil stotak tudi poslan», je navedel spodaj v opombi. «Ako pa gre denar skozi druge roke, se jih rado kaj prime; zato mi drugič pošlji denar naravnost, ne pa po vojaški pisarni.»

S o t e š č a n.

Arhangel Mihael in vrag

(Pripovedka.)

Nekoč sta se pričkala arhange: Mihael in vrag pred rajskimi vratmi, kdo ima v vaški cerkvi na Golovju več svojih privržencev. Mihael je trdil, da je več ljudi godnih za raj, vrag pa, da jih ima on več za pekel. Podala sta se torej v to cerkveno pod pogojem, da vrag ne sme zapeljivati ljudi, temveč mora pustiti vsakega, da se odloči po lastni volji.

V cerkvi je bilo zbranih polno ljudi. Vrag se je stisnil v kotiček nad oltarjem, odkoder je lahko videl vsem ljudem v oči, skozi oči v dušo ter skozi usta v dno srca. Na to je razprostrl oslovsko kožo ter pričel zapisovati svoje duše. Za njim se je pa postavil arhangel Mihael.

Vrag je zapisal lenuha, ki je prosil Boga za denar, da bi mu ne bilo treba delati, lahkomišelnika, ki je molil za zdravje, katero je izgubil zaradi pijančevanja in nerednega življenja, neko

82.

In zdaj sta videla, zakaj je bila štoklja v takih strahih, zakaj iz vode se je prikazala glava z lokavimi, prežečimi očmi; sedela sta na krokodilu! — »Dobro dan!« je rekel krokodil. »Ali bo žena vesela, ko ji prinesem tak slasten priboljšek!« In brzo je odplaval dalje. Juj, joj, kako sta trepetala maička!

Doživetja kralja Debeluha in sinka Debelinka

Knjiga s 120 zanimivimi risbami. Najprijetnejše kratkočasenje za naše mačke, a tudi za odrasle.

Knjiga stane 12 Din. po pošti 13 Din. Dobi se v Oglasnem oddelku »Jutra«, Prešernova ulica 4, ter pri podružnicah »Jutra« v Mariboru in Celju.

ženo, ki je prosila Boga, naj zaseje razdor med mladeničem in njegovo nevesto zato, da bi ta mladenič poročil njeno hčer. Tako je vrag zapisal drugega za drugim in naposled še duhovnika in neko dekle.

Tega pa Mihael ni hotel dopustiti in tako sta se začela prepirati za duhovnika in deklico.

«Poglej,» je rekel vrag, «kako ta duhovnik služi Bogu, a misli na odprt predal, v katerem ima nekaj denarja.»

«Zakaj pa misli nanj?» je vprašal angel.

«Zato, ker mu je težko, da ga je pustil odprtega.»

Vrag je pogledal duhovniku v srce in videl, kako ta pobožno moli, da ne bi denar zapeljal njegovih ljudi v tatvino.

«One deklice ti pa ne dam,» je protestiral vrag ogorčeno.

«Tudi ona ni tvoja» je odgovoril angel.

«Moja je. Prosi Boga, da sosedov sin najde ovce, ki jih je izgubil, potikajoč se vso noč okoli.»

«Da, res je to, a poglej v njeno srce,» je ugovarjal angel.

Vrag je pogledal v dekličino srce in videl, kako trpi: Ta fant je bil njen zaročenec. Vso noč se je klatil okoli v slabi družbi. Dekle je plakalo, ker je dolžil njegov oče njo, da je prebil sin vso noč z njo in da so mu zaradi tega ušle ovce. Sedaj prosi dekle Boga, da bi se ovce našle in da bi se tako vse pomirilo, da ne bi nihče zvedel, kje je njen fant prebil noč. Prosi Boga za moč, s katero bi ga v bodoče obvarovala pred tako družbo in pred grehom.

Ko je vrag vse to videl v dekletovem srcu, je besno popadel konec kože, na katerem sta bili napisani imeni duhovnika in deklice ter ga je hotel odtrgati z zobmi. Koža pa je bila zelo močna; ko je potegnil, je butnil z glavo ob cerkveni zid, da se je stresla cerkev. Vse je planilo iz svetišča in vpilo v strahu, da se bo cerkev zrušila zaradi potresa, a nikomur ni prišel na um Bog in nihče se ni brigal za svojega bližnjega. Vsak je suval brezobzirno okrog sebe, samo da bi prej prišel na prosto. Edino duhovnik je začel miriti in tolažiti ljudi, naj vendar zaupajo v Boga, ker on ne bo dopustil, da bi potres pogubil dobre duše.

Nihče ga ni poslušal, samo ona deklica je bila mirna. Jedva je izvlekla izpod nog močnih mož malo dete ter se stisnila z njim ob cerkveni zid, da bi ga ne pohodilo preplašeno ljudstvo.

V dobi športa.

Profesor: «Povejte mi, Slakovec, kakšno ravno črto v prirodi!»

Slakovec: «Ravno črto? Ravna črta je od šole do nogometnega igrišča.»

Profesor: «No, dobro. Povejte mi še primer za krivo črto v prirodi!»

Slakovec: «Od nogometnega igrišča do šole...»

Iz minule vojne.

Pravijo, da se je šele sedaj dogladlo, zakaj Avstro-ogrška leta 1916. ni mogla skleniti posebnega miru z Rusijo. Rusija je namreč stavila naslednje zahteve:

Avstro-ogrška mora poslati v Petrograd žida, ki bi ves dan brez prekinjenja bil na fronti, potem administrativnega oficirja, ki bi ničesar ne ukral, ter bolničarko, ki bi bila poštena.

Ker teh pogojev Avstro-ogrška ni mogla izpolniti, se je vojna nadaljevala.

Ustvarjenje človeka.

Katehet: «Ko je Bog ustvaril zemljo, kaj je potem napravil, Zorica?»

Zorica: «Potem je rekel, da bo treba ustvariti človeka...»

Katehet: «Komu je rekel to?»

Zorica: «To je rekel — rekel — štokli...»

Neumno vprašanje.

Šolski nadzornik nadzoruje ljudsko šolo in sam stavlja vprašanja otrokom.

Ker neki učenec nikakor ne zna odgovoriti na nadzornikova vprašanja, zakliče učitelj ves besen: «Bedak, ali ne znaš odgovoriti niti na neumno vprašanja gospoda nadzornika?»

Zdravnik v hiši.

Zdravnik (možu, katerega žena je bolna): «Predvsem je potrebno milostivo soprogo zelo štediti in ji izpolniti vsako željo...»

Mož: «A kaj naj napravim, gospod doktor, ako ona želi, da je ne štedim?»

Profesorska.

Profesor je moral potovati iz Maribora v Ljubljano ter je baš v zadnjem trenutku, ko je krenil vlak s postaje, stopil v voz.

«Gospod sprevodnik, ali imate kak prostor za mene?» je zaklical ves spehan.

«Kateri razred?» je vprašal sprevodnik.

«Sedmi gimnazijski...» je menil nadebudni profesor.

Furmani so furali...

FURMAN LUKA: «O ti nesrečni Jaka, že spet bo se Ti strgale štrange. Vidiš, meni se pa kaj tacega ne more zgoditi.» **JAKA:** «Zakaj pa ne?» **LUKA:** «Zato, ker jaz kupujem samo najboljše štrange.» **JAKA:** «Ali bi mi hotel povedati, kako poznaš, katere štrange so najboljše?» **LUKA:** «Prav rad. Najboljše štrange se poznajo po tem, da imajo privezan rdeč listek, na katerem je natisnjen pajk v okrogli mreži, v mreži pa je ime Grosuplje. Vidiš, take so!» (Dalje prih.)

Pomlajevanje in zdravljenje organizma.

Človeški organizem ohrani zdravje, moč in delovno sposobnost samo dotlej, dokler so njegove življenjske žleze zdrave. Slabe ali pa bolne žleze ne nasičajo organizma s fermenti energije v zadostni količini; zaradi tega zastajata krvni tok in izmenjava snovi in v organizmu se usedajo od časa do časa neodstranjeni mokraćna kislina, urati in drugi strupi, ki povzročajo slabost, naglo utrujenost, boleznj, predčasno ovčnost, starost in celo smrt. — Na srečo pa so sloviti včlenjaki, kakor Braun-Sekar, Kario, Gilbert I. dr., dokazali, da se z nasičenjem organizma s fiziološkim ekstraktom (kakor je «KALEFLUID» D. Kaleničenka) iz živlenskih žlez mladih, močnih živali povrača zopet normalna moč; kajti te žleze vlivajo v krvni obtok specialne gormone in fermente, ki povrnejo normalno delovanje pri vseh celičnih organizmih.

«V rezultatu se organizem hitro popravi od boleznj, a njegova sposobnost za delo, moč starost in celo življenje se podaljšajo za mnogo let.» (Dr. S. Voronov.)

Torej, zakaj se «KALEFLUID» približuje medicinskemu zborom vsega sveta na milijone bolnikov ga smatra kot močno ojačujoče in moč povračujoče sredstvo za časa in po boleznj.

«KALEFLUID» je potreben vsem onim, katerih organizem je nagnjen k raznim obolenjem, zahteva pa stalno krepitev moči, povzročene od boleznj, slabe prehrane ali duševnega dela.

Ge, zdravnikom «KALEFLUID» brezplačno in franco v svrhu preizkušnje.

Brezplačno pošlremo vsakomur podrobno literaturo s poskušnjami profesorjev in zdravnikov pri bolnikih. Obrnite se na naslov: Beograd, Sumadrijska ulica št. 33. Miloš Marković.

Zahtevajte samo pravi «KALEFLUID» D. Kaleničenka pazite na etiketo, na kateri so označene nagrade (grand prix, velike zlate kolajne), ki jih je «KALEFLUID» dobil na razstavah v Parizu, Londonu, Bruslju, Rimu in drugod.

«KALEFLUID» D. Kaleničenka (kapliče in ampule za vbrizgavanje) se dobe v boljših lekarnah in drogerijah vsega sveta.

Neprijeten duh ust

je zoprn. Zoble slabe barve kvarijo najlepši obraz. Obe hibi odstranite pri enkratni uporabi krasno osvežujoče Chlorodont-paste. Zoble dobilo krasen sijaj slonovine, posebno pri uporabi zobčaste ščetke, ker lista čist zob tudi na njih stranicah. Gnil ostanki jedi med zobmi, ki povzročajo neprijeten duh ust, se s tem temeljito odstranijo. Poskusite najprej z malo tubo, ki stane 8 Din. Chlorodont-ščetka za otroke, za dame (mehke ščetine), za gospode (trde ščetine). Pristno samo v originalnem modrozelenem omotu z napisom Chlorodont. Dobiva se povsod. — Pošljite nam ta glas kot tiskovino (omot ne zalepiti) in dobili boste brezplačno poskusno tubo za večkratno uporabo. Tvoznica Zlatorog, oddelek Chlorodont, Maribor 55.

Najuspešnejše sredstvo za rejo domače živali je brezdvomno

MASTIN

ki pospešuje rast, odelitev in omastitev domače, posebno klavne živine. Jasen dokaz neprecenljive vrednosti Mastina so brezštevilna zahvalna pisma! Cena: 5 škat. 46 Din, 10 škat. 80 Din. LEKARNA TRNKOCZY (zrav. rotovža), Ljubljana 66.

Veliki cenik ilustrovani

dobite zastoj! Zahtevajte ga od skladišča

MEINEL in HEROLD

tovarna glasbil, gramofonov in harmonik

R. Lorgier, MARIBOR št. 104-B.

Violine od 95 Din. Ročne harmonike od 85 Din. Tamburice od 98 Din. Gramofoni od 345 Din in dalje.

Domačo aids, ječmen, pšenico, proso kupuje po najvišjih cenah tvrdka

A. VOLK v Ljubljani
Resljeva cesta št. 24

Živinorejcem

priporočamo zanje jako koristno knjigo

Prva pomoč ponesrečenim živalim.

Napisal jo je živinozdravnik prof. dr. Kern. Okrašena je s 93 zelo poučnimi slikami in ima nasledno vsebino:

Sestava živalskega telesa, zdravlila, obkladki, masiranje, drgnjenje, o načinu, kako se žival prisili, da je mirna, o dviganju padlih ali bolnih živali, o ranah ter kaj je storiti v raznih slučajih nagle obolesti, kot pri poškodovanju rogov, poškodbi kopita in zakovanju, pri prišču med parkiji, opeklini, streli, zlomu kosti, zvitju, izčlenjenju, izpadu porodnice in maternice, izpadu danke, vnetju vimena, driski, zaprtju, koliki, napanju goved in ovac, pri tujih predmetih v požiralniku, pretresu možgan, solnčarici, nevarnosti zadušitve, zastrupitvi, ozebljenju, postopanju s popkom, mrzlici, omedlevici, kužnih boleznih itd.

Vsak lastnik živali, ki se hoče obvarovati škode pri ponesrečenih živalih, bi moral imeti to knjigo.

Knjiga, ki velja s poštnino vred Din 36.50, se naroča

v knjigarni Tiskovne zadrage v Ljubljani

Prešernova ulica 54 (nasproti glavne pošte)

Najboljši in najekonomičnejši

ELEKTROMOTORJI

iz znanih škodovi Zavodi v Plznju

se nahajajo v velikosti od ¼ do 30 k. s. stalno v naši zalogi v Ljubljani.

Obrnite se na: **ZASTOPSTVO ŠKODOVIH ZAVODOV V LJUBLJANI**

Selenburgova ulica št. 7

191

Telefon 2966.

Francoska linija * French Line

CIE. GLE. TRANSATLANTIQUE.

Za Severno Ameriko in Kanado največji in najlepši brzoparniki.

HAYRE-NEW-YORK samo 5 1/2 dni čez morje.

V Južno Ameriko, Argentinijo, Chile, Uruguay vsak teden iz Havre, Bordeaux in Marseillea:

Cie. Chargeurs-Réunis, Sud Atlantique, Transports-Maritimes.

Izvrstna hrana, izborna postrežba, vino brezplačno.

Vsa pojasnila daje brezplačno zastopnik

IVAN KRAKER, Ljubljana, Kolodvorska ul. 35.

Zahtevajte brezplačni

CENIK s 1000 slikami

Roskopf ura 49 Din.

Ura na sidro (ankorica nekoliko boljše izvršitve z 3 letnim jamstvom 65 Din.)

Ista original patent preciz. Roskopf ura na sidro, pravi nikelj, kolesje nepristopno prahu tekoče vse v rubinih, posebno točna, 5 letno jamstvo

98 Din.

Omega, Doxa in druge ure cenejše kot drugod.

Budilka 64 Din

z 2 zvoncema in 3 let. jamstvom

69 Din.

H. Kiffmann, Maribor št. 43/b specialist samo za boljše ure.

